

**OLEKSANDR DOVZHENKO HLUKHIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY**

**INFORMATIONAL
BULLETIN
OF
OLEKSANDR DOVZHENKO
HLUKHIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

Series: Pedagogical Sciences

Issue 24

Hlukhiv – 2014

UDC: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University **Bulletin**: scientific papers collection. Vol. 24/ Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University; editorial board: O.I.Kurok (editor-in-chief) [and others]. – Hlukhiv: O.Dovzhenko HNPU, 2014. – 57 p. (Series: Pedagogical Sciences; Vol. 24)

ISBN 966-7763-85-4

Scientific papers collection contains articles on the theory of education and teaching, methods and technologies of education, professional education, history of education, social education, education abroad as well as the results of experimental work in the educational establishments etc.

Published materials can be used by scientists, school teachers and higher educational establishments teachers and students.

UDC: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
LBC 74.58**Registering certificate KB №17291-6061IIP of November 18, 2010, issued by Ministry of Justice of Ukraine**

According to the order of Ministry of Education and Science of Ukraine of July 4, 2014 # 793 (Appendix # 8) scientific papers collection “Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University Bulletin” was included into the List of professional editions where it is possible to publish the results of scientific investigations for gaining the scientific degrees of Candidate (Doctor) in the field “Pedagogical Sciences”.

Editorial board:

The editor-in-chief: Kurok Oleksandr Ivanovych., Historical sciences doctor, Professor – Rector of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Associate editor: Zinchenko Volodymyr Pavlovych, Pedagogical sciences candidate, Assistant professor – Scientific work and international relations vice-rector of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Secretary: Holjavko Iryna Viktorivna, Philological sciences candidate – Senior teacher of the humanitarian education and teaching technologies department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

The members of Editorial board:

Bader Valentyna Ivanivna – Pedagogical Sciences Doctor, Professor, Vice rector on scientific work of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Biryuk Lyudmyla Yakivna – Pedagogical Sciences Doctor, Assistant professor, the head of the Pedagogics and Psychology of primary education department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Vashulenko Mykola Samiylovych – actual member of NAPS, Pedagogical Sciences Doctor, Professor, the head of the primary education and methodics department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Vilchkovsky Eduard Stanislavovych – Pedagogical Sciences Doctor, Professor of sporting and tourist activity department of Lesia Ukrainka Volyn' National University;

Zahorodnia Ludmyla Petrivna – Pedagogical sciences candidate, assistant professor, the head of the pre-school education and psychology department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Vilsh Iolanta – habilitated doctor, Professor of Maria Skladovska-Kurie Warsaw university (Republic of Poland), foreign member of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine;

Zhdanyuk Bartolomiy- Doctor of Politology, Adjunkt-professor of Political Sciences Institute of Warsaw university (Republic of Poland);

Kalish Valentyna Antonivna – Pedagogical sciences candidate, assistant professor, the head of the general linguistics and Ukrainian philology department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Kuznetsova Halyna Petrivna – Pedagogical sciences candidate, assistant professor, vice-rector of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Kurok Vira Panasivna – Pedagogical sciences candidate, Professor, the head of the engineering science department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Mischyk Lyudmyla Ivanivna – Pedagogical sciences doctor, Professor, the head of the general and social education and psychology department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Novykov Anatoliy Oleksandrovyh – Philological sciences doctor, Professor, the head of the Ukrainian and Foreign literature department of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Nosko Mykola Oleksiyovych - Pedagogical Sciences Doctor, Professor, Rector of Taras Shevchenko Chernigiv National Pedagogical University;

Romanov Oleksiy Olesiyovych- Pedagogical Sciences Doctor, Professor, the Head of the Pedagogics and Pedagogical Sciences Department of Sergey Yesenin Ryazan State University (Russia);

Rudyshyn Sergiy Dmytrovyh - Pedagogical Sciences Doctor, Professor, the Head of the Natural Sciences Pedagogics and Methodics Department of Olexander Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Semenoh Olena Mykolayivna - Pedagogical Sciences Doctor, Professor, senior researcher Department of Theory and History Pedagogical Mastery Institute of Pedagogics and Adult Education NAPS of Ukraine;

Sobko Valentyna Oleksiyivna - Pedagogical Sciences Candidate, Assistant professor of Primary Education Pedagogics and Methodics Department of Olexander Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University;

Approved for publication and recommended for placing on the website of the University by the Academic Council of Olexander Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University (protocol number 1 dated from october 29, 2014).

Editorial office address: Olexander Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Kyivo-Moskovska Str., 24, Hlukhiv, Sumy Region, 41400

E-mail: vgnpu@mail.ua ; Офіційний сайт збірника: http://visn_ped.gnpu.edu.ua/tel. (05444) 2-33-06 The Department of Research and International Relations, tel. / Fax (05444) 2-34-74

©Olexander Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, 2014

**ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

ВІСНИК

**ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Випуск 24

Глухів – 2014

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.58

В – 53

В 53 Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка : зб. наук. праць. Вип. 24 / Глухівський НПУ ім. О.Довженка; редкол.: О. І. Курок (відп. ред.) [та ін.]. – Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2014. – 57 с. – (Серія: Педагогічні науки; вип. 24).

Збірник наукових праць містить статті з питань теорії педагогіки, дидактики, методики і технології навчання, виховання, професійної освіти, історії педагогіки та освіти, соціальної педагогіки, зарубіжної педагогіки, з питань експериментальної роботи в навчальних закладах тощо.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.58

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University **Bulletin**: scientific papers collection. Vol. 24/ Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University; editorial board: O.I.Kurok (editor-in-chief) [and others]. – Hlukhiv: O.Dovzhenko HNPU, 2014. – 57 p. (Series: Pedagogical Sciences; Vol. 24)

Scientific papers collection contains articles on the theory of education and teaching, methods and technologies of education, professional education, history of education, social education, education abroad as well as the results of experimental work in the educational establishments etc.

Published materials can be used by scientists, school teachers and higher educational establishments teachers and students.

UDS: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

LBS 74.58

Реєстраційне свідоцтво KB №17291-6061ПР від 18.11.2010 р., видане Міністерством юстиції України

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України 4 липня 2014 року № 793 (додаток № 8) збірник наукових праць "Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка" внесено до Переліку фахових видань, в якому можуть публікуватися результати наукових досліджень на здобуття наукових ступенів кандидата (доктора) наук в галузі "Педагогічні науки".

Редакційна колегія:

Головний редактор: доктор історичних наук, кандидат педагогічних наук, професор *Курок Олександр Іванович* – ректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Заступник: кандидат педагогічних наук, доцент *Зінченко Володимир Павлович* – проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Секретар: кандидат філологічних наук, *Холяво Ірина Вікторівна* – доцент кафедри культури української мови, стилістики та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Члени редколегії:

Бадер Валентина Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Бірюк Людмила Яківна – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Вашуленко Микола Самійлович – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Вільчківський Едуард Станіславович – доктор педагогічних наук, професор кафедри спортивно-масової та туристичної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Вільш Іоланта – доктор хабілітований, професор Варшавського Університету ім. Марії Склодовської-Кюрі (Республіка Польща), іноземний член НАПН України;

Жданюк Бартоломій – доктор політології, ад'юнкт-професор Інституту політичних наук Варшавського університету (Республіка Польща);

Загородня Людмила Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету дошкільної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Калиш Валентина Антонівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загального мовознавства та української філології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Кузнцова Галина Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, перший проректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Курок Віра Панасівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Міщик Людмила Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Новиков Анатолій Олександрович – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української, зарубіжної літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Носко Микола Олексійович – доктор педагогічних наук, професор, ректор Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка;

Романов Олексій Олексійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і педагогічної освіти Рязанського державного університету імені С.О. Єсеніна (Росія);

Рудишин Сергій Дмитрович – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Семенов Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Собко Валентина Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Посилання на видання обов'язкові. За точність цифр, назв, власних імен, цитат та іншої інформації відповідає автор. Затверджено до друку та рекомендовано до розміщення на веб-сайті університету вченою радою Глухівського НПУ ім. О. Довженка (протокол №1 від 29 серпня 2014 р.).

Адреса редакції: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська область, 41400 E-mail: vgnpu@mail.ua. На веб-сторінці видання розміщені статті англійською мовою. Офіційний сайт збірника: http://visn_ped.gnpuedu.ua тел. (05444) 2-33-06 відділ наукової роботи та міжнародних зв'язків; тел./факс (05444) 2-34-74

© Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, 2014

© Автори статей

UDK 377.5.033

L. I. Mishchyk, S. I. Nikolayenko

SOCIAL PEDAGOGUE'S SOCIAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITIES PECULIARITIES IN THE CONDITIONS OF THE TERRITORIAL CENTER

The article deals with researching the role of social pedagogy in its functioning at all the age stages of personality development. Its peculiarities as a science on social services in different social environments are defined. The emphasis on the social and educational activities in the territorial centers for social services is made. The system of social and educational services provided by social pedagogues in such institutions is outlined.

Key words: social pedagogy, social and educational activities, territorial centers, social services, "University of the Third Age", departments for elderly people.

Л. І. Міщук, С. І. Ніколаєнко

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ

У статті розглядається роль соціальної педагогіки у її функціонуванні на всіх етапах вікового розвитку особистості. Визначено особливості її як науки про соціальні послуги в різних структурах соціального середовища, зокрема особлива увага приділяється соціально-педагогічній діяльності в територіальних центрах. Окреслено систему соціально-педагогічних послуг, які здійснює соціальний педагог у зазначених установах.

Ключові слова: соціальна педагогіка, соціально-педагогічна діяльність, територіальні центри, соціальні послуги, "Університет третього віку", факультети для людей похилого віку.

Setting the problem and its connection with important tasks. The article describes the peculiarities of social and educational activities in the conditions of territorial center on the example of social services in Hlukhiv.

The purpose of the article is to describe the role of a social pedagogue in the conditions of territorial center for social and educational services at the "University of the Third Age" on the example of Hlukhiv territorial center.

The main material presentation. The relevance of the research and its importance is based on the fact that social pedagogues are prepared for work in various social institutions and deal in their work with different age and social groups of individuals. Of course, social and educational activities in the above mentioned sphere involve delivering different kinds of services which include organizing and carrying out social and educational work with children and youth, projecting social and educational activities in different micro societies; studying the clients' age and individual peculiarities; developing diagnostic programs for subjects of social work; modeling ethical norms of communicative activities; identifying the deviations causes and searching the forms and content of social preventive work; studying and finding the methods of corrective and rehabilitation work with different groups of community members and so on.

In author's opinion, among the urgent problems to be solved in the institutions of social services (territorial centers), especially important are those associated with the process of elderly people adaptation to the conditions of new social environment.

The general characteristics of organizational and legal grounds of the main social services for individuals in difficult life conditions needing somebody's help are given in the article. Such services include social and personal services, social and educational services, social and health services, social and economic services, legal services.

It is known that according to the Ministry of Social Policy of Ukraine decree "On the implementation of social and educational service "University of the Third Age" the guidelines on organizing the social and educational service "University of the Third Age" at the territorial social service centers (delivering social services) were worked out and adopted. In order to fulfill the above mentioned decree, at the department of social and domestic adaptation of Hlukhiv municipal territorial center of social services the University of the Third Age "Active Longevity" was organized on October 1, 2010, where 90 mainly retired members of the community have the opportunity to study. Local history department, healthy lifestyle department, social adaptation department, information and communication technologies department, literature and art department, Orthodox department and the arts and crafts department operate there.

It is pointed out that in Ukraine teaching both elderly people and people with disabilities is an innovative method aimed at implementing lifelong learning principle. This approach to work with elderly people and people with different disabilities will promote their adaptation to modern life, create conditions for their many-sided development and provide their active social life position.

It is also noted in the article that "social pedagogy" and "social work" have much in common. In the broadest sense, the theory and practice of social work has a meaning within which social and pedagogical theory and practice are quite natural components of it. In addition, the content of social work includes organizational, managerial, legal, economic, psychological, medical and other aspects and technologies. This makes it possible to assert that every social pedagogue and social worker should be trained in both social and pedagogical terms.

Conclusion. To sum up, it is remarked that the territorial center of social services is a special institution that delivers different services to elderly people and lonely individuals with different disabilities aimed at supporting their life and social activity.

It should be noted that working with the elderly people is considered to be one of the most difficult both physically and psychologically.

Thus, the social pedagogue of the territorial center within each category of clients should see a single elderly individual. It is the question that should be one of the most important aspects of using various social and educational technologies.

Literature

1. Закон України Про соціальні послуги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
2. Капська А.Й. Соціальна робота : [навч. посіб.] / Алла Йосипівна Капська. – Київ : Видавництво Дім "Слово", 2011. – 400 с.
3. Коленіченко Т.І. Особливості адаптації людей похилого віку до умов нового соціального середовища : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / Т.І.Коленіченко. – Київ, 2010. – 22 с.
4. Мигович І.І. Теоретичні засади соціальної роботи: посіб. / І.І. Мигович, В.Ф.Жмир. – Ужгород : Говерла, 2007. – 410 с.

5. Мищик Л.И. Социально-психологические проблемы социализации пожилых людей / Л.И.Мищик // Освіта дорослих як фактор соціалізації і соціального захисту в сучасному суспільстві : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси, 2010. – С.171-177.

6. Наказ Про впровадження соціально-педагогічної послуги "Університет третього віку" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mlsp.kmu.gov.ua/document/134175/1.doc>

7. Огієнко О.І. Освіта людей третього віку : теорія та практика / О.І.Огієнко // Освіта дорослих як фактор соціалізації і соціального захисту в сучасному суспільстві : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси, 2010. С.199-202.

8. Про затвердження Типових штатних нормативів чисельності працівників територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article>

UDK : 376.035-056.36:331

Alevtina Dolzenko

MENTAL RETARDATION IN THE CONTEXT OF THE PROBLEMS OF SOCIALIZATION AND SOCIAL AND LABOUR ADAPTATION

The problem of social adaptation of mentally retarded children remains relevant and under-developed. Meanwhile, the prevalence of mental disorders is an additional source of major problems in the society, the main of which is the defective social integration of people with mental immaturity, with the consequent increase in juvenile delinquency. The study of labor activity of mentally retarded children not only enlightens characteristics of their personality, but also contributes to finding the most efficient ways of psycho-pedagogical forming personality of special school graduate.

Key words: children with intellectualretardation, adaptation, socialization.

А. Долженко

РОЗУМОВА ВІДСТАЛІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛІЗАЦІЇ І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ АДАПТАЦІЇ

В статті аналізуються проблеми вивчення особистості розумово відсталих дітей в аспекті їх соціалізації та соціально-трудової адаптації.

Ключові слова: діти з розумовою відсталістю, адаптація, соціалізація.

The problem of social adaptation of mentally retarded children remains relevant and under-developed. Meanwhile, the prevalence of mental disorders is an additional source of major problems in the society, the main of which is the defective social integration of people with mental immaturity, with the consequent increase in juvenile delinquency. Early socialization and social labor adaptation of mentally retarded children help to relieve tension in the society with respect to the predictions of personality forming for children of this category. The study of labor activity of mentally retarded children not only enlightnes characteristics of their personality, but also contributes to finding the most efficient ways of psychological and pedagogical personality forming special school graduate. Most of the students do not show any desire to work independently or the ability to work independently. It is proved that the basis for

this behavior is the inability to perform certain mental operations associated with the implementation of analytical and synthetic transactions, so there is a problem and a search for optimal ways to enhance this category of children in the direction of the independent exercise of the simplest activities connected with their social and labor adaptation. The professional and labor training from school is not decisive in the work of the special school graduate. Only 25 % of graduates work in their specialty, resulting from school. One reason of the low percentage of working people according to their specialty is the mismatch of the profile of professional and labor training to the level of psychophysical development of the graduates. Properly chosen specialty is a stimulus in shaping of sustainable professional intentions, of positive attitude to the profession and adaption to life. Untimely involvement of such graduates into the labor market leads to increasing maladjustment and antisocial manifestations. The investigation of the factors influencing the social adaptation in mental retardation shows that 30% of children achieve a good degree of adaptation, acquire social and professional skills, employ, have families and are financially independent.

Literature

1. Турчинская В.Е. Формирование эвристической направленности познавательной деятельности умственно отсталых школьников на основе оптимизации установки : автореф. дис. на соискание степени канд. пед. наук : спец. 13.00.03 "Коррекционная педагогика" В. Е. Турчинская. – Киев, 1976.- 26 с.
2. Турчинская К.М. Профорентация во вспомогательной школе / Турчинская К.М. – К. : Рад. школа, 1976. – 128 с.

УДК 37.013.42

O. V. Nakonechna

CONCEPT OF FUTURE SOCIAL WORKERS READINESS FOR ART THERAPY USING IN THE WORK WITH ADOLESCENTS

In the article the author examines the main approaches to the definition of "readiness", and provides a working definition of "intending social workers' readiness for using art therapy in the work with teenagers."

Key words: willingness, readiness for pedagogical work, psychological readiness, art therapy, teenagers.

О. В. Наконечна

ПОНЯТТЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ

У статті автор розкриває основні підходи до визначення поняття "готовність", а також представлено робоче визначення "готовність майбутніх соціальних педагогів до використання арт-терапії в роботі з підлітками".

Ключові слова: готовність, готовність до педагогічної діяльності, психологічна готовність, арт-терапія, підлітки.

Nowadays training social workers able to interact effectively with teenagers helping to solve their problems, respond quickly to their needs and improve their skills in the rapidly

changing socio-economic conditions is the important problem. That is why the question of expansion tools of future professionals during studying at higher educational establishments is particularly important. Given this forming intending social workers ability to use art therapy in working with young people in the process of training requires improvement.

The structure and content of professional readiness of social pedagogue were investigated by such domestic and foreign scholars as O. Bezpalko, A. Belinsky, S. Hrigoryev, I.Zymnya, L. Mishchyk. Scientists engaged in the search for viable alternative requirements for the structure and content of specialists' professional readiness based their studies on the social, educational and cultural activities. However, readiness of intending social workers to use art therapy in working with teenagers was not a comprehensive study of the topic.

In order to define the concept of intending social workers readiness to use art therapy in working with adolescents, we examined the following definitions as "training ", "readiness", and "willingness to the profession".

The analysis of current research has shown that the concept of "training" enriches the concept of "readiness" indicating the professional readiness is not just the result, but the goal of training, the foundation for effective implementing capabilities of each individual. It confirms the dialectical nature of readiness: state and dynamic process.

So, the terms "training" and "readiness" are not synonymous, but they are very closely related and interdependent because the professional readiness is determined by the content and the effectiveness of its training.

Studying the essence of the term "readiness for professional activity" we turned to the research of scholars such as L.V. Horban', O.Luhova, M.A. Malkova, S. Manukova, A.F. Prykhod'ko and others. To sum up we can conclude that most authors consider this concept from two perspectives: as a state and as a quality of the individual.

The analysis of pedagogical, psychological, social and educational literature makes it possible to state that the concept of "readiness" is studied at different levels: personal (expressing individual personality traits due to the nature of future performance); functional (ability to mobilize the necessary physical and mental resources to carry out activities, temporary readiness); personality and activity (integral expressing all the sides of the future specialist, allows effective implementing its functions).

So, it is possible to speak about different positions of determining the types of students' professional readiness to activity that caused the subject of study of each work tasks, characteristics and approaches to the analysis of activity.

Summarizing the concept of leading scientists in the field of social pedagogy for training intending social workers in universities, the readiness of intending social pedagogues for using art therapy with adolescents can be determined as a complex structured professional and personal formation, characterized by formation of knowledge, the operational and technological skills applying art therapy in working with adolescents, development of important professional and personal qualities needed formed in realizing the potential role of functional and professional.

Literature

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Г. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2004. – 144 с.

2. Горбань Л. В. Формування готовності майбутніх соціальних працівників до профорієнтаційної роботи з безробітною молоддю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / Л. В. Горбань. – К., 2013. – 25 с.

3. Леванова Е. А. Технология конструктивного взаимодействия педагога с подростком: Метод. пособ. / Е. А. Леванова. – М. : Связь-Принт, 2002. – 224 с.

4. Мищенко А. И. Формирование профессиональной готовности учителя к реализации целостного подхода педагогического процесса : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" – М., 1992. – 22 с.

5. Приходько А. Ф. Формування професійної готовності майбутніх соціальних працівників до надання клієнтам соціально-економічних послуг: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / А. Ф. Приходько. – Київ, 2013. – 192 с.

6. Тюття О. В. Формування психологічної готовності до соціологічної професійної діяльності (на прикладі професії "соціальний педагог") : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.01. "Загальна психологія, історія психології" / О. В. Тюття. – К., 1999. – 21 с.

UDK: 378.1

Tetyana Bahalika

INNOVATIVE METHODS OF FORMING THE PROFESSIONAL AND QUALIFYING COMPETENCIES IN THE SYSTEM OF LIFELONG EDUCATION

The article deals with the concept of such categories as "problem-based learning", "system activity approach", "competency", "competence", "qualification". The necessity of suitability of practical application of such innovative didactic system as learning problems solving with the purpose of forming and developing intellectual and individual abilities, cognitive interest, system thinking, anticipatory and critical thinking, competencies necessary for learning and education of an individual within the system of lifelong education is analyzed.

Key words: problem solving learning, system activity approach, competency, qualification, competence, system of lifelong education.

T. M. Багаліка

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КВАЛІФІКАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Розглянуто специфіку сутності категорій "проблемне навчання", "системно-діяльнісний підхід", "компетенція", "компетентність", "кваліфікація". Наголошується про доцільність запровадження такої інноваційної дидактичної системи на практиці як проблемне навчання з метою формування та розвитку розумових та індивідуальних властивостей, когнітивного інтересу, системного, антиципаційного й критичного мислення, компетенцій, необхідних для навчання та освіти особистості впродовж усього життя.

Ключові слова: проблемне навчання, системно-діяльнісний.

Literature

1. Актуальные аспекты многоуровневой подготовки в ВУЗе (книга 2) : монография / Н. В. Былова [и др.] – Георгиевск : Георгиевский технологический институт (филиал) ГОУ ВПО "Северо-Кавказский государственный технический университет", 2010. – 192 с. – ISBN 978-5-903132-26-3
2. Махмутов М. И. Проблемное обучение. Основные вопросы теории / Мирза Исмаилович Махмутов. – М. : Педагогика, 1975. – 368 с.
3. Образование через всю жизнь : Непрерывное образование в интересах устойчивого развития : материалы 11-й междунар. конф : в 2 ч. / сост. Н. А. Лобанов. – Вып. 11. – СПб. : ЛГУ им. А. С. Пушкина, 2013. – Ч. 1. – 324 с.
4. Пиралова О. Ф. Современное обучение инженеров профессиональным дисциплинам в условиях многоуровневой подготовки : монография [Текст] / О. Ф. Пиралова. – М. : Издательство "Академия Естествознания", 2009. – 87 с.
5. Равен, Дж. Компетентность в современном обществе : выявление, развитие и реализация [Текст] / Дж. Равен. – М., "Когито-Центр", 2002. – 280 с.
6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учебное пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
7. Charles Woodruffe. Development and assessment centres. Identifying and assessing competence. CIPD Publishing, 2000. – 294 p.
8. Thomas Hoffmann. The Concept of competencies in the context of Education for Sustainable Development, 2013. – 21 p.
9. Ravitch D. The Death and Life of the Great American School System : How Testing and Choice are Undermining Education. New York, NY : Basic Books, 2010.
10. Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary of the English Language. – Gramercy Books, New York, 1996. – 2230 p.
11. Weinert, F. E. Concept of competence : A conceptual clarification. In D. S. Rychen, and L. H. Salganik, Defining and selecting key competences (pp. 45-65). Seattle, WA: Hogrefe and Huber, 2001.

UDC: 378.147

N. Zinchenko, O. Zinchenko

PECULIARITIES OF PROJECTING THE PROCESS OF FORMING INTENDING TEACHERS PEDAGOGICAL QUALITIES

The article deals with the system analysis of the professional and pedagogical qualities of intending teachers forming process. The characteristics of the algorithm and its formative stages (adaptive, constructive, realizable, and producing) are shown. The main objectives and means of forming the qualities on each stage are defined.

Key words: professional and pedagogical qualities, pedagogical skillfulness, professional training, intending teachers, forming means.

Н. А. Зінченко, О. В. Зінченко

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

В статті подається системний аналіз організації процесу формування професійно-педагогічних якостей особистості майбутнього вчителя. Охарактеризовано алгоритм та стадії формування (адаптивна, конструктивна, реалізаційна, продуцентна). Визначено основні завдання та засоби формування якостей на кожній із стадій.

Ключові слова: професійно-педагогічні якості, педагогічна майстерність, професійна підготовка, майбутній учитель, засоби формування.

Setting the problem. One of the most important tasks of training intending teachers is stable orientation of the educational process for continuous quality system of teacher identity forming which can be seen as the basic pedagogical skills from the first to the last semester, regardless of content, a series of training courses and tools used. Since the educational process is one of the most difficult, it is defined as integrated hierarchy of learning objectives, the specific subject means, features of educational technologies, etc., there is a need for a systematic analysis of its features through explaining forming the pedagogical qualities from the positions of determining the content, structure and technological bases of higher-level teacher.

The aim of the article is defining the general procedural positions, combined on the basis of the establishing basic common patterns of occurrence and operation of vocational and educational qualities as a result of value quality and professional transformation and further development on this basis of scientific principles of designing process of forming these qualities in the higher professional education.

In our understanding forming the professional and pedagogical qualities the latter is the system of combined educational measures to ensure the active conscious study of systems of theoretical positions in different disciplines and transferring them to the level of stable elements of teaching experience to allow any kind of educational activities (diagnostic, prognostic, management, teaching, educational correction, etc.) on the highest quality professional level.

Along with the definition of leading educational purpose the primary goal of each stage is determined by us as ensuring psycho-pedagogical conditions for high quality implementation of tumors at each of the procedural steps, which makes forming the pedagogical skills intact, continuous, controllable, predictable etc.

The quality of students passing this stage depends on the content and quantity adapted to their own experience and awareness of personal and professional savings in the form of stable values and characteristic of their impact on the future of teacher attitudes to themselves and others, as holders of the aforementioned social and professional values.

Thus, the major means of becoming a professional at this stage are: 1) necessary special information selected and represented in the curriculum and programs in the form of philosophical, psychological, pedagogical, historical and special theories; 2) teaching and learning, scientific, cultural, community service, elementary research, forecasting and other activities depending on the dominant subject, geographic, economic, ethnic, social and political, professional environmental factors etc. One should single out the third group of pedagogical methods specified implementation stage, which is the means of emotional stimulation. Their targeted application provides adaptation and manifested in students' professional, intellectual, moral, aesthetic and other feelings that is the basis for teaching (including psychological,

professional, cultural and other) social attitudes and corresponding values, which determine the attitude future teachers to himself as a skilled master of his craft in the future, as well as long-term desired level of pedagogical skills, which plans to acquire a student.

The leading pedagogical tools ensuring effective passing this stage is specific information of practical interpretation of educational technology, teaching experience and different types of educational activities, including teaching and learning, predictive modeling, corrective, design, analysis and more.

Based on the above mentioned issues, it can be argued that the process of forming invariant professional and pedagogical skills of future teachers consists of a logical sequence of a number of stages: adaptive, constructive, and realizable productive, filled with specific content and tools.

In further investigation attention should be paid to detailed description of every stage.

Literature

1. Демчук К. Формування лідерських та професійних якостей майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей / Катерина Демчук // Проблеми підготовки сучасного вчителя. - 2012 - № 6 (Ч. 1). – С.161-166.

2. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії. Навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – Київ : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу. – 1997. – 302 с.

3. Помиткін Е. О. Естетичні якості особистості у становленні професійної майстерності фахівця / Е. О. Помиткін // Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навчальний посібник [За ред. П.С. Перепелиці, В.В.Рибалки]. – Хмельницький : ТУП, 2001. – С. 104-109.

UDK: 378

Yu. N. Ivanova

WAYS OF IMPROVING TEACHING PRACTICE IN THE SCIENTIFIC LITERATURE

The article discusses the ways of teaching practice improving in scientific literature. The concepts of "teaching practice" and "training" are delighted. The functions of practice and its impact on the future teachers training are described. The researchers' views on the forms and methods of teaching practice improving are highlighted. The teaching practice is very important for the student's self-actualization, it is also very important to have an initiative, possess the technologies that can be used in the educational process development. Specified conditions affecting practice effectiveness are denoted. There are theoretical and methodological levels of the students' readiness; educational institution's choice; effective selection of methods, techniques of working with pupils and teachers staffs; teachers' skills level. According to the scientific literature analysis the effective ways of teaching practice improving were identified. They are the following: accurate plan with well thought out purpose and objectives; well-chosen educational institution for a place to practice; close cooperation between schools and universities in the in terms of working with the organization and of future teachers practices conducting; students' positive motivation of the methodological and practical activities; control and differential approach to the students by the supervisors; good technical and financial support to the process of practical training.

Key words: teaching practice, professional practice and ways of its improving.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті розглянуто питання стосовно шляхів удосконалення педагогічної практики у науковій літературі. Відображено поняття: "педагогічна практика", "професійна підготовка"; зазначені функції практики та її вплив на професійну підготовку майбутнього педагога. Висвітлено погляди дослідників щодо форм та методів удосконалення педагогічної практики. Вказано умови, які впливають на результативність практики: теоретико-методологічний рівень підготовленості студента; вибір навчально-виховного закладу; вдалий підбір методів, прийомів роботи з учнівським та учительським колективами; рівень майстерності викладачів. Педагогічна практика – це одна з найважливіших сходинок у становленні майбутнього педагога, де бажання бути вчителем або утверджується, або ні. Вона сприяє виявленню "слабких місць" у підготовці студента, значному підвищенню рівня професійної, педагогічної підготовленості майбутніх фахівців. Розпочинається практичне засвоєння студентом функціонального змісту професійно-педагогічної діяльності. Разом з тим, існують труднощі, які негативно впливають на цей процес. У своєму дослідженні ми визначили найпоширеніші з них: брак часу, відведеного на практику; слабкий контроль з боку керівництва; відсутність чітко сформованих планів практик; недостатня забезпеченість педагогічних практик навчально-методичним матеріалом; підведення підсумків педагогічної практики має формальний характер. На основі аналізу наукової літератури визначені ефективні шляхи удосконалення педагогічної практики це: правильно складений, чіткий план з добре продуманими метою та завданнями; вдало підібраний навчально-виховний заклад, місце проходження практики; тісна співпраця загальноосвітніх шкіл і вишів у напрямку організації та проведення практик майбутніх вчителів; присутність позитивної мотивації студентів до методико-практичної діяльності; контроль та диференційний підхід до практикантів з боку керівників; гарне технічне та матеріальне забезпечення процесу проходження практики.

Ключові слова: педагогічна практика, професійна практика, шляхи удосконалення.

Setting the problem. Intensive development of modern Ukrainian society makes higher education search new approaches in the educational process and training highly-qualified specialists with the best of both theoretical and practical training. The system of teachers training in Ukraine requires constantly new forms and methods of training. An important component of pedagogical practice providing increasing opportunities for self-realization, the mobilization of personal potential and uncovering hidden abilities, help in solving many educational problems in the training of teachers. Therefore, the problem of finding new and effective ways of improving teaching practice still exists.

Analyzing the latest investigations. Analysis of scientific and methodological literature and dissertations on teaching practice proves relentless attention of researchers. Methodological question of the relationship of pedagogy and practice are discussed in the writings of W. Krayevsky, S. Arkhanhelsky, N. Kuharova, I. Ohorodnikova and others; historical aspect of a

system of practical training of teachers, the role and place of teaching practice, principles and functions are presented in the work of O. Abdullina, V. Morozova, A. Hrebenyuk, A. Lukyanchenko, N. Demyanenko, V. Mayboroda, P. Kulish, N. Sysoyev and others. An important contribution to the study of the organization and conduct of students teaching practice in training future specialists have their reflection in the works of I. Protasova, I. Kharlamov, V. Slastyonin, E. Bilozyertseva, N. Zakhryazkina and others. L. Podymova and V. Slastyonin studied the role of teaching practice in preparing students to perceive, assess, and implement educational innovations.

However, the level of investigation of ways of improving teaching practice is not high sufficient, and it has determined the choice of article theme.

The purpose of the article is to identify ways of improving teaching practices and determining analysis bases of scientific literature and defining the most effective ones.

Presenting the main material. There are many opinions on the definition of "teaching practice". For instance: a form of vocational training that provides practical knowledge of the laws and principles of professional activities by B. Slastyonin, O. Moroz, A. Abdullina; as one of the main components of the educational process in the system of training intending teachers by A. Shcherbakov, S. Naumenko, A. Miller.

The teaching practice as part of the professional teachers training and an important link in the system of higher pedagogical education that complements and enriches the theoretical training of students and contributes to their self-education, self-improvement and self-education is defined by T. Belan [1, p. 174].

In the research, we pay our attention to such concept as "training." According to the Pedagogical Encyclopedia, educational training is a "set of special knowledge, skills, personality traits, work experience and behavior that ensure the possibility of successful work in the selected specialty; process of message relevant to students' knowledge and skills "[2, p. 569].

A. Pyekhota, and A. Staryeva mean the following conception under teacher training: "the process of learning and mastering the future of teacher professional knowledge and teaching, developing specific skills of students during teaching practice; forming and developing needs of self-improvement and self-realization; development and consolidation of the professional knowledge necessary for further educational activities "[3].

The students' teaching is one of the most important steps in forming intending teachers, where the desire to be a teacher will be confirmed or will not develop any more. It plays in the process of training future teachers strong role of system building and promotes:

- first, to identify "weak points" in preparing intending teachers, for suggesting the difficulties that arise in the trainee in some fields of educational activities;
- second, a significant increase in teacher professional readiness by way of intensive updating the existing pedagogical knowledge, skills, abilities and qualities.

According to the study A. Oleksyuk, teaching practice system serves as the link between theoretical material and the ability to use it in teaching activities. The system of teaching practice was formed on the principle of general training the theory and practice unity as learning in higher education was transformed in the process of implementing the acquired knowledge into practice [4, p. 39-43].

The process of teaching practice affects the conditions for self-actualization of the student,

taking initiative, mastering technologies that contribute to its development and use in the educational process.

The scientific work "General teacher training in higher pedagogical education" by O. Abdullina noted that the role and place of teaching practice in teacher training system is important for forming a coherent and systematic general training students and depending on how strong the relationship is between theoretical and practical training [5].

H. Shuldyk and V. Shuldyk emphasize that during teaching practice the checking of theoretical and practical training of students to work independently, create opportunities for the development of the creative potential of future teachers take place. The researchers define teaching practice as the theoretical link between students learning and their future work in educational institutions [6].

In practice, future professionals have to demonstrate acquired professional skills, to immerse themselves in understanding the laws and principles of learning and education, learning how to determine the goals and objectives of the educational process, to plan educational activities, apply the forms and methods of training and education that meet certain age group students to analyze and predict the training and educational activities, collect methodological and didactic material for their own future educational activities, to show their creativity and potential in organizing and conducting educational activities [7, p. 181].

In training intending teachers the teaching practice plays a significant role in shaping their readiness for professional activity. It is a professional quality indicator of future teacher and has been one of the main stages of forming professional identity, educational skills, organizational abilities and skills that apply not only to their own activities, but also students activities.

In the course of practice students have the opportunity to prepare for a variety of professional activities, to approve forms and methods of work taught in class. Students can select more successfully a kind of activity, find out the degree of correlation of personality traits and the teaching profession. Only in this period student's identification with the new social role of the future teacher affects the further development of professional and valuable orientations of the personality. Becoming the subject of a new activity, the student begins learning of the functional content of vocational and educational activities. However, there are difficulties which affect this process.

We analysed the scientific literature and identified the most common ones:

- lack of time available to practice;
- weak control over the process of teaching practice by supervisors, who do not have enough experience and low methodological level;
- lack of well-formed plans practices, constant change of requirements on goals and objectives;
- insufficient providing pedagogical practices with teaching materials contributing to the development and improvement of skills and abilities of students;
- focusing on organizational issues rather than on teaching;
- intending teachers usually operate within the limits set by the school administration, which affects the expression of their autonomy and initiative;
- summarizing teaching practice has the formal character.

Considering this there is a need in the models that would help to overcome difficulties and

improve teaching practice.

Positive results of pedagogical practices depend on: the level of students readiness both theoretically and psychologically; successful choice of techniques, methods of working with students and groups; choice of educational institution; methodological level and skills of teachers. These things, activating the processes such as independence of students in the tasks of practice, help to create a conscientious work ethic, responsibility, and commitment. These factors largely determine the suitability of future specialists [8].

Perfect knowledge of the students practice functions significantly simplifies the process of implementation and consolidation of capabilities and skills during their practice.

N. Kazanyshena [9, p. 28] defines the following functions of pedagogical practice:

- Adapting learning environment of certain educational institutions, exploring a variety of educational institutions, and the orientation in the school environment;
- Training is the use and consolidation in practice the theoretical knowledge acquired during training, forming pedagogical skills;
- Educational meaning self-education, forming the responsible attitude to their functions, defining the role of professionally significant qualities of future teachers;
- Training as development of professional motivation, teaching and thinking abilities of students;
- Diagnostic that is definition of professional training and compliance of educational activities;
- Reflexive as self-research, self-determination;
- Integrating as the ability to put into practice the theoretical knowledge acquired in the classroom teaching, directing them to achieve this goal.

One of the most effective ways of improving teaching practice is a clear, well-formed plan, through which both students and teachers are able to well organize own time and useful to use it. High efficiency practice for future teachers is largely dependent on their compliance with the goals and objectives of the practice of good self-organization.

I. Bodnaruk emphasizes a number of conditions for optimizing the methodical training students during teaching practice. It is noted that the practice is effective on condition that: there is a positive motivation for the methodological and practical activities; the self-esteem training for students is applied; individual and differentiated approach to the trainees are used for trainees by their managers in order to use certain methods and forms of work [10].

Close cooperation between secondary schools and universities in the direction of organizing and conducting practices of intending teachers as one of the ways of improving teaching practice is considered by N. Hrytsay. In the study it is noted, that the results of this can be seen as the developing and conducting scientific research, joint research and teaching seminars and others [11].

In higher school, learning principles and patterns of educational by future specialists, taking into account the specifics of their work during practice to apply the theoretical knowledge that meet specific educational work.

Fortunately, selected school teachers supervising students practice is an important factor in the practical training of future teachers.

S. Parshuk emphasizes that the success of teaching practice depends largely on favorable

atmosphere and mutual understanding between trainees and school staff, the precise organization of practical activities for students and teachers, mutual aid between them [12].

Thus, qualified specialist teacher can not be efficiently trained without high school experience in educational institutions. Taking an active part in teaching practice, student has the opportunity to study the educational process in full, receiving psycho-pedagogical, methodical training by which intending teachers acquire and reinforce the necessary skills.

The research of scientific literature indicates that essential impact on the teaching practice is made by the administration as the foundation level. The success of the practice depends primarily on those who control the process, how and on what level an introductory phase is passed and at last on debriefing. The better prepared students can solve more problematic issues arising during the practice. And the usage of creativity in summarizing teaching practice gives the opportunity to learn more about the attitudes and views regarding the future trade, scientific research and so on.

Teachers training for students is a test of readiness for future academic work, during which students must acquire the following skills: observing, analyzing, planning educational work with pupils; clear defining the goals and objectives of the educational activities; using the forms and methods of artistism, social and gaming activities in the student group; organizing students for joint educational activities, taking into account their age and individual characteristics.

Conclusion. Thus, training future teachers can be effective only grounding on a well-planned, organized, highly qualified teaching practice under supervision. At the same time, promising directions for further research on this issue consist in looking for other effective ways of improving teaching practices that promote the development of students' motivation to future careers, creative and research work.

Literature

1. Абдуллина О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования : Для пед. спец. высш. учеб. заведений. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Просвещение, 1990. – 141с.*
2. Белан Т. Г. *Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх учителів технологій / Т.Г. Белан // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка: зб. наук. праць. Вип. 19 / Глухівський НПУ ім. О.Довженка ; редкол: О. І. Курок (відп. ред.) [та ін.]. – Глухів : ГНПУ ім. О.Довженка, 2011. – С.171-174. – (Серія: Педагогічні науки; вип. 19).*
3. Боднарук І. М. *Педагогічні умови оптимізації методичної підготовки майбутніх вчителів музики в процесі педагогічної практики : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.02 / Боднарук Ірина Миколаївна. – К., 2006. – 264 с.*
4. Грицай Н. *Педагогічна практика як засіб формування методичної компетентності майбутніх учителів біології. / Наталія Грицай // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Випуск 5. – Частина 2. – С. 26-34.*

5. Дацько Ю. Роль педагогічної практики у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови / Ю. Дацько // Вісник Львівського університету. Серія Іноземні мови. Випуск 16. – Львів, 2009. – С.199-206.
6. Демидчик Г. С. Педагогічна практика як складова професійного становлення майбутнього вчителя / Г. С. Демидчик, Л.М. Мироновська // Вісник Глухівського державного педагогічного університету : Сер.: Педагогічні науки. Вип. 13. – Глухів: ГДПУ, 2009. – С.181-185.
7. Казанішена Н. Педагогічна практика як складова процесу підготовки майбутнього вчителя початкової школи до екологічного виховання учнів [Текст] / Н. Казанішена // Науковий збірник Уманського державного педагогічного університету. – Умань : УДПУ, 209. – №30. – С. 25-34.
8. Олексюк О. Є. Вплив педагогічної практики на активізацію пізнавальної діяльності студентів / О. Є. Олексюк // Наукові праці. Педагогічні науки [Текст] : науково-методичний журнал. – Миколаїв : Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2005. т.42 N 29. – С.39-43/
9. Паршук С. Умови поліпшення педагогічної практики майбутніх учителів початкових класів / 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://conferenceipr.mdu.edu.ua/doklad/parshuk.pdf>>.
10. Педагогическая энциклопедия / И. А. Каиров, Ф. Н. Петров и др. – М. – Т. 3. :– Советская энциклопедия, 1966. – С. 549.
11. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія / О. М. Пехота, А. М. Старєва. – Миколаїв : Вид-во "Іліон", 2005. – 272 с.
12. Шулдик Г. О. Педагогічна практика : навч. посіб. для студ. пед. вузів / Г. О. Шулдик, В. І. Шулдик. – К. : Науковий світ, 2000. – 143 с.

UDK: 37.014.54-057.875"1920"(477)(09)(045)

M. Mazurenok

UKRAINIAN STUDENTS IN THE CONTEXT OF SOCIAL-ECONOMIC POLICY OF THE SOVIET GOVERNMENT IN THE 1920s

The article analyzes the content of the official policy of the USSR concerning students in the 1920s; the USSR People's Commissariat activities relating to "proletarianization" of higher school are considered; considerable attention is paid to the social and academic reforms at universities, increasing administrative pressure on the Ukrainian students, politization of student societies and organizations.

Key words: students, the USSR People's Commissariat, higher educational establishments, proletarianization, politization.

M.B. Mazurenok

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В 1920-Х РР.

У статті проаналізовано зміст офіційної політики УСРР щодо студентства в 1920-х рр., висвітлено заходи Наркомосу, які стосуються "пролетаризації" вищої школи, приділено значну увагу соціально-академічним реформам у вишах, посиленню адміністративного впливу на українське студентство, політизації роботи студентських

товариств, організацій.

Ключові слова: студентство, Наркомос УСРР, вищі навчальні заклади, пролетаризація, політизація.

Peculiar micro-model of any society undergoing great social-economic, political influences is made by students. Students' environment is quite sensitive to the changes influencing their life. That is why on the way to constructing new democratic Ukrainian state, the insight into the history with the aim to avoid mistakes, search of ideological and valuable landmarks on the crossroad of different power lines of the society's existence, has been expedient.

Students of Ukraine in 1920s as a specific social group became the object of the research of historic-pedagogical science. In the works of Y.P.Riappo, S.O. Siropolko and others published in 1920s – 1930s there is information on the enrolment to the higher educational establishments, material provision of students, their quantitative contingent, distribution according to their social state, party membership, etc. Modern researchers V.V. Lypynsky, O.L.Riabchenko, O.O. Lavrut, Kh. A. Kravchuk, O.B. Komarnitsky and others investigate typical for the youth of that time tendencies as for obtaining higher education, analyze everyday students' life, educational and social-political activity of students of higher educational establishments both in Ukraine in general and in its regions. But unfortunately in the historiography not enough attention was paid to social-academic reforms in higher educational establishments of 1920s.

Taking into account the above mentioned information, the goal of the article is investigating the official policy of Soviet government as for Ukrainian students in the context of social-economic transformations in 1920s.

In the first years of the Soviet government “proletarization” of high school began. The right for prior enrolment to higher educational establishments (Institutes, technical colleges) was given only to the members of trade unions, party, army, poverty committees. The number of such students every year was regulated by General education trade union in accordance with the economic plan of Ukrainian SSR and with the class belonging.

Due to the difficult financial situation of General education trade union in all higher education institutions, except the worker-peasant workers' faculties and evening colleges, by the resolution of the board People's education commissar of 08/28/1922, tuition fee was introduced, the sums of which were established according to the social background of students, type of high school and so on.

With the aim of improving material situation of the students, according to the decision of VUTVK of 02.08.1922 “On the state and private scholarships for the students of Higher School Establishments and about Committees of help to the students of Higher School Establishments” the students got scholarship. State scholarship was counted according to the zone coefficient. Some state establishments, organizations, enterprises also had the right “to start scholarships for the students”.

Party and Soviet authorities strengthened control as for the work of higher educational establishments. In October 1921 higher party leaders decided to make general cleaning in the party. On the basis of this document so called “social cleaning” of students – re-registration of those who studied was done.

In all the higher educational establishments of Ukrainian SSR commissions worked on checking of the students, the lists of unreliable young people were compiled and sent to the party

and Komsomol committees of higher educational establishments. Especially active were the detachments of “light cavalry” – secret control of inspection of workers and peasants. Social origin of students became one of the most important criteria of their examination.

As a result of the first re-registration (1921) 11 thousand students were excluded from the higher educational establishments, after the second (1922) – 1500, the third (1924) – 5645, which made up 20% of the general number of students.

So, in 1920s in the students environment manifestations of individuality, own vision, analytical attitude to the reality, public expressing of personal thoughts, views was censured. Social and political views and world outlook convictions formed at student age, chosen landmarks of social identity to the great extent determined in the future mental peculiarities of the Soviet epoch.

Literature

1. Афанасьев Ю. Н. Время невыносимой сверхполитизации заканчивается / Ю. Афанасьев // Родина. – 1991. – № 4. – С.8-10.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : Методичний посібник для студентів магістратури / Вітвицька С. С. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
3. Враг наступает // Студент революції. – 1929. – №4. – С.49-51.
4. Дізель С. Боротьба за вищу школу (реконструкція вищої школи й комсомол) / С. Дізель, В. Баумштейн. – Х. : Державне видавництво "Молодий більшовик", 1931. – 78 с.
5. Инструкция стипендиальной комиссии при ВУЗ'ах // Бюлетень Українського головного комітета професійно-технічного і спеціально-научного освіти. – 1923. – №7-8. – С.85.
6. Київський політехнічний і Київський сільськогосподарський інститути: 25 років. 1898-1923: Ювілейний збірник. – К. : Держ. трест "Київдрук", 1924. – 279 с.
7. КПІ в період громадянської війни [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://kpi.ua> (дата звернення 15.06.2012 р.).
8. Кравчук Х. А. Організації комуністичної спілки молоді України у ВНЗ УСРР у 1920-і роки / Х. А.Кравчук // Наука. Релігія. Суспільство. – 2010. – №3. – С.90-95.
9. Об отчислении промышленных и торговых предприятий на культурно-просветительные нужды // Бюлетень Українського головного комітета професійно-технічного і спеціально-научного освіти. – 1924. – №1. – С.2.
10. Организация управления и снабжения по народному посвящению [книга 1] // Кодекс Законов о Народном образовании. – Харьков : типо-литография ВУКОПСШЛКИ, 1922. – 56 с.
11. Положення про порядок та умови орудування внесеними, як платня за право навчання, сумами в Інститутах і технікумах УСРР // Бюлетень Наркомосвіти. – 1922. – Ч.27-35. – С.51.
12. Про державні і приватні стипендії для учнів Вищих Шкільних Закладів і про Комітети допомоги учням ВУЗ [Постанова ВУЦВК від 02.08.1922р.] // Там само. – С.5.
13. Про платню за право навчання в шкільних установах Профосвіти // Там само. – С.50.

14. Про соціально-академічну перевірку учнів інститутів і робфаків УСРР [Постанова РНК УСРР] // Бюлетень Народнього Комісаріату освіти. – 1924. – №3-4. – С.19-20.
15. Про студентів інститутів, виключених у порядку соціально-економічної перевірки [Постанова РНК УСРР] // Там само. – С.20-21.
16. Резолюції 1-го Всеукраїнського С'їзда Комитетов Улучшения Быта Учащихся (КУБУЧ'ей) // Бюлетень Українського головного комітета професійно-технічного і спеціально-наукового образования. – 1923. – №9-10. – С.45-49.
17. Рудько М. П. З історії вищої школи на Україні в перші роки радянської влади (1917-1920) / М. П. Рудько // Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, історичний збірник. – 1956. – №7. – С.5-18.
18. Ряппо Я. П. Радянське студентство (характеристика вузів України) / Я. Ряппо. – Державне видавництво України, 1928. – 48 с.
19. Сірополко С. О. Історія освіти в Україні / Степан Сірополко. – К. : Наукова думка, 2001. – 912 с.
20. Херсонський інститут народної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kspu.edu/About/HistoryKSU.aspx> (дата звернення 03.06.2013 р.).
21. Циркуляр №220 от 08.11.1923 // Бюлетень Українського головного комітета професійно-технічного і спеціально-наукового образования. – 1923. – №9-10. – С.25
22. Циркуляр №237 от 10.11.1923 // Там само. – №11-12. – С.15.

UDK: 378:811.111(073)

О. V.Kurtas'

FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL EDUCATION: GENESIS OF THE PROBLEM

The article deals with the problem of genesis of foreign language professional education (the second half of the 20th century – the beginning of the 21st century) and the features of modern foreign language professional training of higher educational establishments' students.

Key words: genesis, milestones, professional foreign language training, expert.

О. В. Куртась

ІНШОМОВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ГЕНЕЗИС ПРОБЛЕМИ

У статті проаналізовано проблему генезису іншомовної професійної освіти (II пол. XX ст. – поч. XXI ст.) та обґрунтовано особливості сучасної іншомовної професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів.

Ключові слова: генезис, етапи, професійна іншомовна підготовка, фахівець.

In the scientific article the author analyzed the problem of genesis of foreign-language professional education (the second half of the 20th century – the beginning of the 21st century) and the features of modern foreign language professional training of students of higher educational establishments are proved.

Investigating the history of foreign language professional training of future specialists allowed defining some stages in its development: 1) *the middle of the 1960s - the beginning of*

the 1970s: Foreign-language training of specialists was directed at mastering narrowly professional lexicon in various areas (journalism, medicine, pedagogics etc. 2) *the 1970s*: learning foreign languages has acquired increased pragmatic and sociological orientation; the development of training programs started being carried out on the basis of definition of communicative requirements; 3) *the middle of 1980s – the 1990s*: teachers' professionalism, existence of special educational means, existence of conditions for independent work, elaboration of the educational and didactic materials, the adequate attitude of teachers and students to innovative educational methods etc. became characteristic features of foreign language education.

Analysis of foreign scientific literature showed that the effective training of future specialists to mastering foreign languages professionally requires the following: periodic imitation of professional activity; professionalism and experience of the teacher. Relative to the native theory and practice of foreign language professional training, during the Soviet period this problem gained relevance due to the prevalence in classes in a foreign language grammar – translation methods and a separation of level of grammatical knowledge of students from practical knowledge of a professional foreign language that, in its turn made intensified teachers to the awareness of need of theoretical judgment of methodical problems of foreign language teaching. The research of the features of existing concepts and programs of modern foreign language education of future specialists allowed finding out that: there is a need to develop effective, comprehensive programs to improve foreign language training; a need for functioning flexible, differentiated according to the contents, methods and terms training technology which allows students quickly adapting to a progressive cultural and information space; there are variety of training technologies providing different loading of hours of classroom work; the main provisions of foreign language training of future specialists include: orientation to the international requirements and standards; professional orientation; the development of independence and skills of self-education; the use of active methods in forming foreign language communicative competence; the use of information and communication technologies and technical means of training etc.; stage-by-stage forming the ability to professional foreign language communication of future specialists happens on the basis of the block and modular organization of educational process: during the I-II years – basic foreign language training; during the III-IV years- professional foreign-language training; during the V year professional foreign language training differs by various industry specializations; native scientifically-cultural society notes the necessity of forming qualitatively new educational system, providing existence as a part of the main subjects of the educational module for realization of "professional foreign language training" (for increasing of a motivation level and creating conditions for effective communication in the professional sphere and development of foreign experience) and the attraction to educational process of highly skilled teachers to the functional duties of which belong, in particular, introducing and carrying out specialized training courses, ensuring the transition from professionally – focused on professional education, orientation of students to practical and social inquiries of society, assistance of fast adaptation of graduates to the requirements and conditions of real professional activity.

Literature

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України № 344/2013 від 25.06.2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10>. – Заголовок з екрану.

2. Вища освіта України і Болонський процес : [навчальний посібник] / [Авт.-укл. : В. Г. Кремень, М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін]. – Тернопіль : Навчальна книга "Богдан", 2004. – 384 с.

3. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование: готовимся к диалогу культур / Е. И. Пассов. – Минск : Лексис, 2003. – 184 с.

4. Рощина Е. В. Функции иностранного языка как учебного предмета в системе обучения в университете / Е. В. Рощина, И. С. Яворская // Иностранные языки на неспециальных факультетах. – Л. : ЛГУ, 1978. – Вып. 1. – С. 3-6.

5. Фоломкина С. К. За дальнейшее развитие методики обучения иностранным языкам в неязыковом вузе / С. К. Фоломкина // Иностранные языки в высшей школе. – М. : МПИ, 1989. – Вып. 21. – С. 4-8.

UDK : 378:811

Ya. Fabrychna

TRANSLATION PROFICIENCY LANGUAGE PORTFOLIO FOR INTENDING FOREIGN LANGUAGES TEACHERS

The article deals with the language portfolio development for training future foreign language teachers in written translation in the sphere of professional communication as a diagnostic tool of their professional competence level in written translation. The results of investigating peculiarities, structure and contents of the language portfolio are given.

Key words: language portfolio for teaching translation, future foreign language teachers, written translation in the sphere of professional communication, professional competence in written translation.

Я. Г. Фабрична

**МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ З ПЕРЕКЛАДУ
ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

У статті обґрунтовано актуальність розробки мовного портфелю з перекладу для майбутніх викладачів іноземних мов в якості засобу діагностики рівня сформованості у майбутніх викладачів іноземних мов професійно орієнтованої компетентності у письмовому двосторонньому перекладі, викладено результати дослідження специфіки, структури та змісту мовного портфелю з перекладу.

Ключові слова: мовний портфель з перекладу, майбутні викладачі іноземних мов, професійно орієнтований письмовий двосторонній переклад, професійно орієнтована компетентність майбутніх викладачів у письмовому двосторонньому перекладі.

Defining the problem. The development of international relations in the foreign languages teaching (FLT) field determines an urgent need for training qualified mediators capable of performing bilateral translation of texts on FLT to meet the professional international communication needs. Guided by the recommendations of the European Council to implement Language Portfolio (LP) into the language education of all educational establishments and at all educational levels [3; 7], and taking into consideration the necessity of new technologies implementation into the learning process [5], we assume reasonable the development of the translation proficiency LP for intending teachers of foreign languages (FL) as a tool for

assessment of their profession specific competence in bilateral translation (BT).

Recent investigations analysis. The analysis of the recent investigations dealing with the development and implementation of LPs for philology students shows that there two main types of LP depending on the aims: 1) LP aimed at assessing the proficiency level in four communicative activities (listening, reading, speaking and writing) – European LP for philologists (language teachers, interpreters and translators) [2], and the draft of LP for philologists to assist the independent learning aimed at the development of the English language communicative competence [4]; 2) LP aimed at assessing the proficiency level in one communicative activity – LP for teaching writing skills student philologist [1]. It is worth mentioning that none of the referred LPs is aimed at assessing profession specific competence of student teachers in BT.

The purpose of the article is to present the results of the research of the Translation Proficiency Language Portfolio for Intending Teachers of FL peculiarities, structure and contents.

The main material presenting. Translation Proficiency Language Portfolio for Intending Teachers of FL: 1) is addressed to student teachers (Masters of Arts) of FL and is a record of their translation proficiency in BT level; 2) has been developed in compliance with the objectives of Curriculum for English Language Development in Universities and Institutes [8, p.3]; 3) is compiled in English and Ukrainian in terms of the Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEF) [3; 7] and recommendations of the European Union for LPs developers [9]; 4) is based upon profession specific mediation skills of ELP for philologists [2], structure and contents of profession specific competence of intending teachers of FL in BT [6]; 5) is intended to assist the progress of profession specific competence of student teachers of FL in BT development.

The contents of the Translation Proficiency LP are as follows: Introduction, Language Passport, Profession Specific BT Learning Biography, Dossier.

Introduction provides a brief overview of the Translation Proficiency LP.

Language Passport is a record of proficiency level of student teachers of FL in profession specific BT and a summary of mediation qualifications and experiences in FL teaching field. It has been developed in compliance with the recommendations for the developers of LPs [9]. Its contents are as follows: a general overview of profession specific competence of Student Teachers of FL in BT; a self-assessment grid for profession specific competence in BT; a summary of translation / mediation experiences in FL teaching field; a record of certificates and diplomas.

General overview of profession specific competence of Student Teachers of FL in BT invites its user to assess his / her translation proficiency using the description of profession specific competence in BT, developed in terms of language proficiency presented in CEF [3; 7] and in compliance with the objectives of the English language practice syllabus for Masters of Arts.

Self-assessment grid for profession specific competence in BT invites its user to assess his / her own level of proficiency using the overview of proficiency level in profession specific BT that is to be found in the General Overview of Profession Specific Competence in BT of Student Teachers of FL. It provides the information on how the Translation Proficiency LP user's

profession specific competence in BT has been developed through the learning course.

Summary of translation / mediation experiences in FL teaching field lists areas of experiences that have supported the development of Translation Proficiency LP user's profession specific competence in BT.

Certificates and diplomas section lists any documents Translation Proficiency LP user has obtained through the medium of profession specific BT.

Profession Specific BT Learning Biography involves Translation Proficiency LP user in planning, reflecting upon and assessing his/her learning process and progress. It consists of the following sections: profession specific BT learning experiences; self-assessment checklists for profession specific BT skills, knowledge and communicative abilities and attitudes; profession specific BT learning goals.

Profession specific BT learning experiences section is an account of Translation Proficiency LP user's personal history of profession specific BT learning. The extended information provided in this section forms the basis for the entries in the Summary of BT experiences in FL teaching field section in the language passport.

Self-Assessment checklists describe the skills, knowledge and communicative abilities and attitudes involved in profession specific BT proficiency providing more support in assessing profession specific bilateral translation proficiency as well as setting concrete goals.

Setting *Profession Specific BT Learning Goals* will help the Translation Proficiency LP user to focus on learning and make realistic planning possible.

Dossier is the statement of the Translation Proficiency LP user's profession specific BT learning experience submitted by materials which document and illustrate his / her learning achievements and experiences as well as his / her level of proficiency in profession specific BT of texts on FL teaching. It lists: Content; File of Materials.

Content lists names of the materials included in the dossier which form File of Materials.

Translations of texts on FL teaching occupy the main part of *File of Materials*. Here the Translation Proficiency LP user can store samples of translations at different stages of their creation as well as information card files, card files of terms, vocabularies, glossaries, certificates, diplomas, references from teachers, employers, educational qualifications, CV etc.

Conclusion. Translation Proficiency LP for Student Teachers of Foreign Languages is a set of documents aimed at assessing the level of intending teachers of foreign languages proficiency in profession specific BT. It has been developed in terms of CEF and in compliance with the recommendations for LPs developers. It is based on the structure and contents of profession specific competence in BT. It follows the structure and contents of ELP and includes: Introduction, Language Passport, Profession Specific BT Learning Biography, and Dossier. Further research will deal with the Translation Proficiency LP for intending Teachers of Foreign Languages implementation within the discipline "English language practice" for Masters of Arts.

Literature

1. Беженар І. В. Методика навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення з використанням мовного портфеля : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ірина Володимирівна Беженар. К. , 2012. – 343 с.

2. Европейский языковой портфель для филологов : (преподавателей языка, письм. и устн. переводчиков) : В 3-х ч. Ч.2. Языковая биография. Ч.3. Досье / [сост. К. М. Ирисханова]. – М. : МГЛУ, 2003. – 75 с.

3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, професор С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

4. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки : монографія / Ірина Павлівна Задорожна. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2011. – 414 с.

5. Ніколаєва С. Ю. Технологія "Портоліо" в вищому професійному освітньому середовищі / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – К. : Ленвіт – 2013. – №2. – С.47–54.

6. Фабрична Я. Г. Структура і зміст професійно орієнтованої компетентності у писемному двосторонньому перекладі майбутніх викладачів іноземних мов і культур / Я. Г. Фабрична // Вісник Київського національного лінгвістичного університету Серія Педагогіка та психологія. Випуск 21. – 2012. – С.137–145.

7. Common European Framework of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 260 p.

8. Curriculum For English Language Development in Universities and Institutes. Draft 2. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив під керівн. : С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін... – К. : The British Council, 2001. – 245 с.

9. European Language Portfolio: Principles and Guidelines [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.coe.int/t/dg4/Linguistic/Source/Guidelines_EN.pdf

UDC: 371.671

D. Mareyev

ELECTRONIC MANUAL ON DIALECTOLOGY AS AN ELEMENT OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The article is devoted to the problem of creating and using electronic manuals on dialects in the educational process of the university. The multimedia technologies which can be used in this manual are defined.

Key words: dialectology, manual on dialectology, electronic manual, training and methodological support.

Д.А. Марєєв

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК З ДІАЛЕКТОЛОГІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Статтю присвячено питанню створення і використання електронного посібника з діалектології в навчальному процесі ВНЗ. Окреслено мультимедійні технології, які доцільно використати в такій праці.

Ключові слова: діалектологія, посібник з діалектології, електронний посібник, навчально-методичне забезпечення.

The problem of using information technologies in the educational process is not new. However, the question of the definition and implementation of the electronic books into educational process is still controversial. In addition, there is a lack of such publications on the humanities, including the dialectology.

Today, scientists do not have a single definition of "an electronic manual". Nevertheless, they agree that it must meet the certain requirements:

- Optimal supporting interaction between operator and computer;
- Achieving the goals of training;
- Adaptation to the individual characteristics of study;
- The problem of reporting the tasks;
- Focus on intensive management of cognitive process.

Analysis of the literature give the opportunity to admit that the electronic manual – is an educational product that through graphics, animation, audio and video filling, special software extends and complements the traditional paper schoolbook.

The modern dialectology schoolbook must reflect the achievements of modern linguistics, the history of Ukrainian dialects, the interaction of literary and dialectal speech, include all the Ukrainian dialects and local idioms of national minorities, living in Ukraine. The electronic manual allows putting these tasks and requirements into effect: authors or compilers can transform and renew a book with the most recent empirical data.

The technical possibilities of electronic book need a special attention. A cross of the hyperlinks, links to a glossary that facilitates the rapid information retrieval, accompanies its text.

The observation of audio and printed materials helps to produce the transcribe skills of students.

The study of the vocabulary must be realized in lexicological and arealogical aspects, but also due to the material and spiritual culture. That is why the illustrations and models of described objects should be included into the dialectology electronic manual. It helps the student to get the exact idea of the exact reality and to compare it with another reality, which has the minor differences.

The advantage of the dialectology electronic book is the possibility to hyperlink from map of dialects of Ukrainian language directly to information about the twang or dialect, as well as to samples of speech from a particular area.

The dialectology Electronic Guide allows the accompanying of course material by the additional information that can partially be out and beyond the curriculum of the discipline, but is necessary for a deeper understanding of the processes of language development and promotes the linguistic competence of students-philologists.

Despite several advantages, the electronic book has certain disadvantages:

- Dependence on energy;
- Limited lifetime of a storage media;
- The lack of a single standard files;
- The less convenience of using than the paper edition.

The development of dialectology electronic manual base is a spadework that requires long methodological training, attracting of professionals in dialectology for compiling of a text edition

and computer designers for creating manual software.

In the future, we plan to introduce the dialectology electronic book into learning process and to verify the effectiveness of its use.

Literature

1. Говірки Чорнобильської зони : тексти / Відп. ред. Гриценко П.Ю. – К. : Довіра, 1996. – 360 с.
2. Жосан О. Електронний посібник у школі : дидактичні можливості / О. Жосан // Інформаційно-комунікаційні технології навчання : психолого-педагогічні та дидактичні аспекти впровадження : інтернет-конференція. – Електронний ресурс : <http://intkonf.org/kand-ped-nauk-zhosan-oe-elektronniy-posibnik-u-shkoli-didaktichni-mozhливosti/>
3. Зайнутдинова Л. Х. Создание и применение электронных учебников на примере общетехнических дисциплин : [монография] / Л. Х.Зайнутдинова. – Астрахань : Изд-во ООО "ЦНТЭП", 1999. – 363 с.
4. Зими́на О.В. Печатные и электронные учебные издания в современном высшем образовании : теория, методика, практика / О. В. Зими́на. – М. : Изд-во МЭИ, 2003. – С. 165.
5. Лизанець П. Діалектологія як наука сучасного мовознавства / П. Лизанець // Діалектологічні студії 3 : Збірник пам'яті Ярослави Закревської / Відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Видавництво М. П. Коць, 2003. – С. 247–254.
6. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1060 від 01.10.2012 "Про затвердження Положення про електронні ресурси".
7. Павловский В. Е. Концепция, структура, программная реализация электронного Интернет-учебника / В. Е. Павловский, Т. О. Невенчанная, Г. С. Курганская, Е. В. Пономарева : препринт Института прикладной математики им. М. В. Келдыша РАН. – М., 2003. – 32 с.
8. Павлюченко Ю.А. Система электронного обучения "SYDNEY" / Ю.А.Павлюченко, Н.Д. Хатьков // Тезисы научно-методической конференции "Самостоятельная работа студентов. Дидактическое и программное обеспечение". – Томск : ТУ-СУР, 1999. – С. 104-108.
9. Тыщенко О. Б. Новое средство компьютерного обучения – электронный учебник / О. Б. Тыщенко // Компьютеры в учебном процессе. – 1999. – № 10. – С. 89-92.

UDC: 378.14

N. Bobrysheva

E-LEARNING COURSE “INTENDING MARINE OFFICERS READINESS FOR PROFESSIONAL WORK IN THE MULTICULTURAL ENVIRONMENT”

The necessity of introducing the multimedia specialized course on grounds of political and cultural knowledge into future marine officers' professional training is grounded as well as its tasks and goals, the peculiarities of contents and some methodical recommendations are analyzed in the article. The author gives the examples of tasks, role-plays, multicultural situations, that will be effective learning tools for future marine officers in their professional activity in political and cultural environment.

Key words: multimedia specialized course, political and cultural training, intending marine officer, political and cultural environment.

МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ СПЕЦКУРС "ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МОРСЬКИХ ОФІЦЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ"

У статті обґрунтовано необхідність упровадження мультимедійного спецкурсу з основ полікультурності у професійну підготовку майбутніх морських офіцерів; розкрито мету, завдання спецкурсу, особливості змісту та методичні рекомендації до його проведення. Автор наводить приклади різноманітних вправ, ділових ігор, міжкультурних ситуацій, які сприятимуть ефективній професійній діяльності майбутніх морських офіцерів у полікультурному середовищі.

Ключові слова: мультимедійний спецкурс, полікультурна підготовка, майбутній морський офіцер, полікультурне середовище.

The concept aim of the E-learning course is to prepare the future marine officers for effective professional work in multicultural environment using different methods and activities, role-plays, discussions, multicultural situations, case stories, mini-practices, electronic media.

The course is presented by two modules: module 1 "Multicultural theory", which includes the history of multicultural development, multicultural communication etc., module 2 "Practice", which includes some basic recommendations and tasks on how to behave in mixed crew.

The example of mini-practice, which could be conducted, is following.

On the first stage the teacher asks to brainstorm the questions: What do you know about Filipino Society and Culture? Have you ever met Filipino seafarers during your voyages? Speak about Filipino features which are described in proverbs.

The next stage is to read the text about Filipino culture and to match the titles with the parts of this text. In addition, in groups cadets should compare Ukrainians and Filipinos.

The last stage shows the results of understanding the material. The teacher asks one pair to role-play the multicultural situation:

1) Second Officer asks Filipino AB to check the condition of pilot ladder without explaining details. AB answers YES and Second Officer thinks that the order is clear. Later it occurred that AB didn't do it.

2) It's Christmas and Filipino Captain asks you to join the celebration and offers a desert. Second Officer refuses. After that case Captain began to be rude when speaking to the Second Officer.

3) Filipino Captain says "HI" to Second Officer, who came to the bridge, but Second Officer doesn't answer, because he talks to another Officer. After that case Captain began to be rude when speaking to the Second Officer.

Other cadets should discuss the reasons of such behaviour of the officers and think about the alternative variants.

This course is useful for researching other countries' culture, customs, manners, etiquette, values and wanting to understand crewmembers of other nationalities better. Teacher should emphasize that it's only a very basic level introduction and is not meant to stereotype all crewmembers cadets may meet, because real communication skills could be taught only in real

life.

So this E-learning course will be an effective learning tool for cadets in their future professional work in the multicultural environment.

Literature

1. Воротняк Л. І. Педагогічна технологія формування полікультурної компетенції магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Л. І. Воротняк. – Хмельницький, 2008. – 20 с.

2. Дзядевич Ю.В. Професійний імідж студентів мистецьких спеціальностей: сутність, склад, методи діагностики : навчально-методичний посібник / Ю.В. Дзядевич. – Херсон : Айлант, 2012. – 88 с.

3. Логутіна Л. Педагогічні умови формування готовності до професійного іншомовного спілкування у майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності / Н. В. Логутіна // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2007. – № 18. – С. 281 – 288.

4. Різник В. Модель формування готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності у процесі вивчення спеціальних дисциплін / В. Різник // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди". – 2013. – Вип. 28, т. 2. – С. 277 – 283.

UDK : 378.147

V. Zinchenko, A. Sherudylo

STRUCTURE AND EVALUATION CRITERIA OF INTENDING TEACHERS READINESS TO WORK IN SUMMER CAMPS

The article defines the characteristics of readiness for work in summer camps. The major components (motivational, cognitive, operational, and evaluative) which are the basics of defining the readiness levels (high, satisfactory, medium, low) are characterized and described. The results of studying the levels of readiness for the educational practice among the students of the Ukrainian higher educational institutions are shown. The qualitative characteristics of intending teachers' readiness levels for the work in summer camps and their ability to perform work in different conditions are suggested.

Key words: readiness for work in summer camps, levels of readiness, intending teachers, educational practice, summer camps.

В. П. Зінченко, А. В. Шерудило

СТРУКТУРА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

Стаття присвячена характеристиці готовності майбутніх педагогів до роботи в літніх оздоровчих таборах. Обґрунтовано її склад, виокремлено та описано компоненти (мотиваційний, когнітивний, операційний, оцінний), які є основою для встановлення рівнів готовності (високого, достатнього, середнього, низького). Подано якісну характеристику рівнів прояву готовності до роботи в літніх оздоровчих таборах з опорою на здатність виконувати діяльність у різних умовах.

Ключові слова: готовність до роботи в літніх оздоровчих таборах, рівні готовності, майбутні вчителі, навчально-виховна практика, літні оздоровчі табори.

The main task of practice in summer camps is to familiarize students with the peculiarities of work in summer camps; to study children's special features and their relations, planning educational work; to research the organization of individual practical activities in a role of counselors, teachers, and club leaders. They should be specialists with established personal qualities, active, able to realize their creativity, to use the innovative technologies and methods of work with children, to create conditions for the development of their interests, abilities and preferences.

However, practice shows that the higher pedagogical institutions pay more attention to students' academic work than to the organization of their educational process. Thus, we can observe low levels of leisure time activities, lack of different types of activities usage in summer camps. Due to these facts, training students of higher educational establishments for work in summer camps is burning.

The problem of training specialists able to organize and conduct the children's leisure attracts the attention of great number of scientists. The problem of counselors training for work in summer camps was analyzed by T. Hamina, S. Hertner, L. Ivanova, N. Kazakova, M. Kaluhina, B. Kondratyuk, L. Pundyk, L. Skorova, M. Tolmachev, N. Chetverhova, O. Yakovliwa and others.

In the paper we define the structure and criteria of future teacher's readiness for educational practice in summer camps.

Among the conditions that ensure the effectiveness of summer camps' development the main one is teachers' readiness for educational work.

Different scientists explain the readiness for any educational activity in different ways: as "a purposeful set of qualities, knowledge, practical skills and abilities, relations and conditions"; as "a level of qualities development (physical, intellectual, psychological)".

In the frames of our research we concentrate primarily on the teacher's readiness to work in summer camp. Its components are motivative, cognitive, operational, and evaluative ones.

As for intending teachers' readiness for work in summer camps we can understand it as an integrated quality of a person that is characterized by motivative, operational, cognitive and evaluative components in their unity. This unity is manifested in the strivings and readiness for the activities at a professional level in summer camps.

In our research we determine four levels of readiness forming high, sufficient, average and low. We were based on the creative possibilities and on the ability to act in usual and unusual conditions.

In order to discover the level of future teachers' readiness to work in summer camps we elaborated the questionnaire with questions that are connected with motivative and cognitive components of readiness.

Besides, it includes the list of activities that are used in summer camps in order to find those which are difficult. Such as organization and realization of sports, ecological, entertaining activities, professional oriented activities, clubs organization, games, and creative projects.

We questioned 119 students of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical

University, Pavlo Tychyna Uman National Pedagogical University, and Hryhoriy Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. The results of the questionnaire show the necessity to train students in using informational educational technologies in summer camps, especially in different forms of club activities and professional oriented activities. These problems will be investigated in the further researches.

Literature

1. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореф. дис. на соиск. научной степ. д-ра. пед. наук. : 13.00.04 / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
2. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск : БГУ, 1976. – 176 с.
3. Кузьмина Н.В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища / Н.В. Кузьмина. – М. : Высшая школа, 1989. – 167 с.
4. Словник української мови: [у 11 т]. – Т. 4 / [ред. А. А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, П. П. Доценко]. – К. : Наукова думка, 1973. – 840 с.
5. Черкасов А. А. Педагогические основы формирования у студентов педвузов готовности к военно-патриотическому воспитанию учащихся общеобразовательной школы: Дис. ... канд. пед. наук / А.А. Черкасов. – М., 1987. – 189 с.

UDK : 378.14

Nadiya Borysenko

SYSTEMIC AND ACTIVITY APPROACHES TO THE VOCATIONAL TRAINING OF THE INTENDING TECHNOLOGY TEACHERS

The notion "approach" is defined, the brief characteristics of systemic and activity approaches are given in the article. The intending technology teachers training on the basis of these approaches at higher educational establishments is suggested by the author.

Key words: approach, systemic approach, activity approach, professional training, intending teachers of technology.

Н. А. Борисенко

СИСТЕМНИЙ І ДІЯЛЬНИСНИЙ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті визначається поняття "підхід", дається коротка характеристика системного і діяльнісного наукових підходів, розглядається здійснення професійної підготовки майбутніх учителів технологій у вищій школі на основі цих підходів.

Ключові слова: підхід, системний підхід, діяльнісний підхід, професійна підготовка, майбутні вчителі технологій.

Vocational training of intending technology teachers is the necessary prerequisite of their forming as professionals, specialists of educational branch "Technology". The high level of requirements of the society and the development of pedagogical science in Ukraine predetermines a necessity to improve vocational training of teachers of technologies on the basis of methodological approach, especially system and activity one.

Researches conducted by P. Atutov, Yu. Belova, V. Burynsky, V. Vasenko, L. Kazachok, I. Kankovsky, M. Kurach, E. Megem, L. Orshansky, B. Prokopiyeovich, V. Radul, G. Razumnaya, D. Rudik, V. Serikov, V. Solovey, V. Steshenko, V. Harlamenko and others are devoted to the problems of the content and technique of training technology teachers.

The activity approach gives the chance to understand the essence of the process of forming teachers ability to carry out certain professional actions based on the necessary professional knowledge and abilities, that is the formation of professional competence; to find out the regularities of this process, and the connection between theoretical and practical vocational training of future teachers of technologies [2, p. 24].

The systemic approach allows considering any pedagogical reality as an open socially pedagogical system. Being social and artificially organized, it forms a peculiar educational space according to a certain model, which defines the types of interrelations, expected results, mechanisms and development prospects [1, p. 13-14].

In our research a pedagogical object such as training of future teachers of technologies at the higher educational establishment is considered from the point of view of system and activity approach. This training is included into the system of high level - vocational training that is also included into the system of the higher pedagogical education. Thus, the system, its subsystems and supersystems create hierarchy make up arrangements of parts from lower to higher.

According to the systemic approach, training of a future teacher is the specific integrated complex pedagogical system which consists of various components with their functional links and the relations, and also essential factors [3, p. 71].

The main objective of the system of vocational training of teachers of technologies has to be directed on the fulfilment of the general tasks of training, education and development of the identity of a student, predetermined by actual and perspective requirements of society, formation of the creative activity of future teachers of technologies.

The activity, which is acquired in the course of training in a higher educational institution, its content and functions is the leading value of the system of vocational training of a teacher under the condition of application of the activity approach. This approach focuses students not only on acquiring knowledge, but also on the ways of its acquiring, on samples and ways of thinking and activity, on the development of informative forces and creative potential of a student [4, p. 144].

The result of the professional and pedagogical training of students should be their understanding the essence of their profession as the activity for the solution of pedagogical tasks directed on the formation of the personality of a student.

It is possible to draw a conclusion that systemic and activity approach to the training of future teachers of technologies in higher educational institutions defines an aim of teaching and educational process on the search of the content of their professional activity, and their attitude to the profession, self-knowledge and self-improvement, development of the identity of a specialist, his general culture.

Literature

1. Галус О. М. Наукові підходи щодо професійної підготовки майбутніх педагогів у ступеневому вищому навчальному закладі / О.М. Галус // Збірник наукових праць

Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького : педагогічні та психологічні науки. – 2010. – № 54. – С. 13-17.

2. Гарбузенко Л.В. Діяльнісний підхід у становленні майбутніх учителів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва / Л.В. Гарбузенко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – Луганськ, 2010. – № 6. – Ч. II. – С. 23-28.

3. Деркач С. Особливості та сутність професійної підготовки вчителя / Світлана Деркач [Електронний ресурс] // Вісник Інституту розвитку дитини : Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 10. – [Цит. 2011, 25 травня]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vird/2010_10/8.pdf. – Назва з екрану.

4. Коваленко І. Г. Системний підхід як методологічна основа фахової підготовки майбутнього вчителя музики / І.Г. Коваленко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – Луганськ, 2011. – № 7. – Ч. II. – С. 69-74.

5. Методы системного педагогического исследования: Учеб. пособ. // Под. ред. Н. В. Кузьминой. – Л. : ЛГУ. – 1980. – 172 с.

6. Порохня Л. А. Особливості використання системного підходу до професійної підготовки майбутнього вчителя / Л. А. Порохня // Педагогічний альманах : Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 6. – С. 122-125.

7. Халабузар О. А. Особистісно-діяльнісний підхід у формуванні культури логічного мислення лінгвіста в умовах інформатизації освіти / О. А. Халабузар // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2008. – № 37. – С. 114-118.

UDK :378.016:377.3-051

A. Zinchenko

Assessing intending technology teachers readiness for professional orienting activity in cooperation with vocational educational establishments

The article deals with assessing the intending technology teachers' readiness to pupils' career guidance in collaboration with vocational education establishments. Structural components of the readiness are described; evaluation criteria corresponding to structural components are characterized. The levels of readiness are defined. On the basis of the research it was revealed that the level of teachers' readiness to joint with vocational schools pupils' career guidance does not meet modern requirements.

Key words: readiness to professional activities, intending teachers, interaction, career guidance, vocational educational establishments.

A. В. Зінченко

ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СПІЛЬНО З ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Стаття присвячена оцінюванню готовності майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи у взаємодії з закладами профтехосвіти. Розглянуто структурні компоненти готовності, охарактеризовано критерії оцінки, що відповідають

структурним компонентам. Визначено рівні прояву готовності. На основі проведеного дослідження виявлено, що рівень готовності майбутніх учителів до спільної профорієнтаційної роботи з професійно-технічними навчальними закладами не відповідає сучасним потребам.

Ключові слова: готовність до професійної діяльності, майбутні учителі, взаємодія, професійна орієнтація, професійно-технічні навчальні заклади.

The grounded choice of profession and educational establishment by young people significantly affects the results of work, the authority of the person in the society and his living standards, promotes efficient realization of personal potential.

One reason is the lack of career guidance of young people for trades, low prestige of vocational schools as places of obtain specialty. In addition, vocational training got a certain "imbalance". The vast majority of young people instead of choosing working professionals in the production sector choose the profession of the service sector that can bring quick money [5].

Employees of vocational schools and scholars have expressed deep concern over the quality of sets to vocational schools, which was expressed in the Conception of the program of vocational education for 2011-2015, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on August 27, 2010, N 1723-p. In particular, it indicates the need for social advertising the prestige of working professionals, providing career guidance to strengthen the various categories of the population [2].

The aim of the article is to assess and characterize the level of intending technology teachers' readiness for professional orienting activity in cooperation with vocational educational establishments.

Readiness for professional work as a "special quality of a person" implies a conscious individual motivation to perform activities. The structure highlights the readiness attitude to work or motivation of knowledge about the subject and methods of work, the skills of their practical implementation [4, p. 31]. Speaking of readiness one should compare it with more of used the term "competence".

Diagnosing formation level of the future technology teachers' readiness for joint vocational guidance with vocational schools will be effective if there are clearly described criteria for its evaluation and the level of expression. After analyzing the literature many criteria, used to assess the readiness the following criteria: motivational, cognitive, operational and active, and reflexive, were identified and selected.

In the pedagogical science it is traditional that criteria system can not be separated from evaluation levels, the most convenient thing is to use the system of three to six levels. Having analyzed the above mentioned issues using the system of four levels: primary, low, medium (sufficient) and high was approved.

To identify opportunities for training the future teachers of technology to interact with the vocational training institutions it is necessary to find out at what level it is.

For the purpose of practical implementation of the above measuring device comprehensive test questionnaire was developed. Survey covered 224 students of 3-5 years of study of full-time training in speciality "technological education".

Summarizing, we can state that intending teachers in technology have insufficient information and knowledge regarding: characteristics of flood and educational process in vocational schools; information on conducting joint vocational work by targeting students in trades; the main objective of conducting joint educational activities; and it can be argued that during the program, students obtain virtually no training material related to the work and activities of vocational education.

Therefore, we have developed organizational and educational software, content, means and conditions for forming intending teachers of technology to the joint vocational guidance with vocational schools, results of which will be covered in future publications.

Literature

1. Закатнов Д. О. Концепція професійної орієнтації молоді на робітничі професії [Текст] : (проект) / Д. О. Закатнов // Професійно-технічна освіта : науково-методичний журнал. - 2011. - N 1. - С. 39-42

2. Концепція державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. N 1723-р. [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/495-2011>. - Назва з екрану.

3. Кобзар Н. В. Поняття "компетентність", "компетенція" і "готовність до діяльності" в сучасній освітній парадигмі / Н.В. Кобзар [електронний ресурс] // Науковий вісник Донбасу. Електронне наукове видання.- Луганськ: Видавництво Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.- 2010. - №3 (11). Режим доступу: http://alma-mater.lnpu.edu.ua/magazines/elect_v/NN11/10knvsop.pdf. - Назва з екрану

4. Ліненко А.Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї : Монографія / А. Ф. Ліненко. – Одеса : ОКФА, 1995. – 78 с.

5. Міщенко Н.А. Україна потребує робітничих професій [електронний ресурс] / Ніна Міщенко, Євген Шилко // Портал українця.- Режим доступу: <http://www.vox.com.ua/data/publ/2005/08/31/ukraina-potrebuye-robotnychuh-profesii.html#comments>. - Назва з екрану.

UDK : 378

Tetyana Zenchenko

COMPETENCE APPROACH AS THE BASIS OF THE INTENDING PRIMARY SCHOOL TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT

The article reveals the essence of competence approach to the course of Ukrainian language as a component of general elementary education content. The ways of its realization are outlined in the educational process of the intending primary school teacher; importance of development linguistic and speech pupil's skills during their training linguistic theory for all-round cultural development and socialization is researched; forming pupil's ability to use all kinds of speech activity successfully in the process of communication, cognitive activity, problems solving are investigated.

Key words: primary language education, competency, competence, communicative competence, competence approach, communicative abilities, speech abilities, adjective.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ПОЧАТКІВЦЯ

У статті розглянуто сутність комунікативного підходу до початкового курсу української мови як складника загального змісту початкової освіти, окреслено шляхи його реалізації в навчальному процесі майбутніх учителів початкових класів, з'ясовано важливість розвитку мовно-мовленнєвих умінь молодших школярів у процесі засвоєння мовної теорії для їх усебічного культурного розвитку і соціалізації, формування здатності успішно користуватися всіма видами мовленнєвої діяльності у процесі спілкування, пізнання, вирішення завдань.

Ключові слова: початкова мовна освіта, компетенція, компетентність, комунікативна компетентність, компетентнісний підхід, комунікативні вміння, мовленнєві вміння, прикметник.

The article deals with the communicative approach nature to the initial course of the Ukrainian language as the component of general primary education content, the ways of its implementation in the primary school teachers' studying are outlined, importance of the primary school pupils' language and speech skills progress for their cultural development and socialization in the process of assimilating linguistic theory is found, forming the ability to use successfully all kinds of speech activity in the process of communication, cognition, and problem solving.

The purpose of the article is to find out the nature of competence approach to the native language learning in the primary stage of secondary school, to determine the features of future teachers' training to the primary school pupils' communicative competence forming, particularly in the study of adjectives.

Forming the problem and the main material presenting. Communicative and activity approach to the language and speech course teaching stimulates the development of the speech communication optimization not only in the pupils of secondary schools, particularly in its primary stage, but also in the system of teachers' training in higher educational establishments; making the system of methodical guidelines for future primary school teachers; elaborating of pedagogical genres, review and study of which makes it possible to organize effectively a systematic and purposeful work on the forming of students' professional and communicative skills.

Analysis of the researches and recent publications. Analysis of psychological, pedagogical and educational literature has shown that the problem of primary school pupils' speech development, introducing the competence approach to learning is one of the main problems in the works of Ukrainian and Russian psychologists (H. Ball, L. Vyhots'ky, P. Hal'perin, D. El'konin, M. Zhyhkin, H. Kostyuk, O. Leont'yev, and others), research scientists of primary school children speech development (M. Vashulenko, V. Bader, L. Varzats'ka, I. Hudzyk, T. Ladyzhens'ka, M. L'vov, N. Skrypchenko, V. Sobko, M. Stel'makhovych, O. Khoroshkova etc.); problem of the adjective learning is paid attention by linguists and methodologists (A. Hryshenko, M. Zhovtobryukh, M. Plyushch, V. Vynohradov, H. Chuyko, V. Mel'nychayko, N. Lazarenko and others).

The concepts of "communication", "communicative situation", and "communicative competence" are widely used in educational and methodical science, especially when they mean the development of the language and literature teacher's professional skills. In the terms of functional and communicative approach to the language learning the main act of communication is a text that permits the teacher to organize the work on it using all kinds of speech activity. Linguists and linguodidacts believe that the imagery of language in a fiction is created by the extensive use of figurative-expressive means, such as epithets. Epithets are often the adjectives that enhance verbal characterization, caused the additional features and emotionally expressive nuances. Work on the adjective study certainly has great potential for enriching the primary pupils' vocabulary, developing abilities to determine the function of adjectives in speech, replace them with synonyms, and use this part of speech in the sentences construction.

Conclusion. Therefore, the professional and communicative skills forming of the students who train in the specialty "Primary education" is predetermined with the pedagogical orientation of their personalities and primary school teacher's professional features, the main task of which is the organization of the educational process in line with the communicative, linguistic, cultural and activity aspects with the aim of forming the pupils as communicative and competent personalities prepared for any form of social communicative interactions.

Literature

- 1.Безпояско О.К. Граматика української мови. Морфологія : Підручник / О.К. Безпояско, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський. – К. : Либідь, 1993. – 336 с.
- 2.Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – № 7. – С. 1–9.
- 3.Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. – К. : "К.І.С.", 2004. –112 с.
- 4.Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1 – 4 класи. Українська мова. (авт. М. С. Вашуленко, К. І. Пономарьова, О. Ю. Прищепя, В. О. Мартиненко, С. О. Караман, Н. І. Луцько). – К. : Видавничий дім "Освіта", 2013. – 392 с.
- 5.Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 364 с.
- 6.Мельничайко В.Я. Елементи лінгвістичного аналізу художнього тексту на уроках мови / В.Я. Мельничайко // Дивослово. – 1998. – № 2. – С. 15-18.
- 7.Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови : підручник / О.Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1993.– 248 с.
8. Фердінан де Сосюр. Курс загальної лінгвістики [Текст] : курс лекцій / Фердінан де Сосюр; пер. з фр. А. Корнійчук, К. Тищенко. - К. : Основи, 1998. – Ч. I, р. I – С.86-124.

UDK 378.07-057.875

M. Petrenko

METHODOLOGY OF CONCERTMASTER INTERPRETATION SKILLS OF INTENDING MUSIC ART TEACHERS FORMING

In the article the main content of the methodology of concertmaster interpretation skills of intending music art teachers forming is revealed. The practical implementation of the process of the investigated skills forming is based on general and pedagogical principles of art education. Achieving effectiveness of pedagogical work is possible by using pedagogical conditions, is provided by the integrated application of the general didactic and art (including problematic and interactive) methods and means of teaching (teaching materials, musical repertoire, visual aids – tables, charts, graphics; technical facilities – phono records, audio system, video system, multimedia resources) and choice of learning organization forms (individual classes, practical classes, lectures, seminars, teaching practice, independent work).

Key words: concertmaster interpretation skills, methodology, stages, principles of teaching, pedagogical conditions, methods, means and forms of teaching, future music art teachers.

М. Б. Петренко

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті викладено основний зміст методики формування концертмейстерських інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва. Практична реалізація процесу формування досліджуваних умінь ґрунтується на загально-педагогічних та загальних принципах мистецької освіти, на використанні педагогічних умов; забезпечується комплексним застосуванням загально-дидактичних і мистецьких методів та засобів навчання (дидактичні матеріали, музичний репертуар, наочні засоби; технічні засоби) та вибором форм організації навчання (індивідуальні заняття, практичні заняття, лекції, семінари, педагогічна практика, самостійна робота).

Ключові слова: концертмейстерські інтерпретаційні уміння, методика, етапи, принципи навчання, педагогічні умови, методи, засоби та форми навчання, майбутні вчителі музичного мистецтва.

In the article the main content of the methodology of concertmaster interpretation skills of future music art teachers forming is revealed. The practical implementation of the process of the investigated skills forming is based on general and pedagogical principles of art education, namely: visibility, consistency, regularity, awareness, independence and active role of the subject of training activity, strength of knowledge, abilities and skills; integrity, individualization, reflection, diversity of forms and types of activity, the urge to creative self-expression, completion of the educational activity with up-bringing activity, emotional richness of the educational process. Achieving effectiveness of pedagogical work, the realization of the mentioned principles is possible by using the following *pedagogical conditions*: taking into account the individual peculiarities of each student; implementation of interdisciplinary links between the subjects of psychological-pedagogical cycle, professional disciplines; approximation of concertmaster training of students to the conditions of future professional activity. The efficiency of the students' interpretation skills formation in the process of concertmaster training is provided by the integrated application of the general didactic and art (including problematic and interactive) *methods and means* of teaching (teaching materials, musical repertoire, visual

AIDS – tables, charts, graphics; technical facilities – phono records, audio system, video system, multimedia resources) and choice of *forms* of learning organization (individual classes, practical classes, lectures, seminars, teaching practice, independent work).

Developed phased methodology of forming the investigated skills is carried out by three stages. The first stage, *incentive-analytical* is aimed at fostering motivated attitude of the students to acquiring of the investigated skills, artistic and professional thesaurus, abilities of future music teachers for the comprehension and development of artistic-imaginative content of vocal and instrumental works. The main tasks of this stage are forming positive attitude of the future music teachers to acquisition of concertmaster interpretation skills, gaining necessary knowledge about the studied phenomena, mastering the ability to carry out pedagogically aimed performing analysis of vocal and instrumental pieces of music for children.

The second phase, *operational-activity based*, envisages the formation of the students' abilities to negotiate with school children and ensemble-masterful pedagogically aimed performing embodiment of their own performing concept of vocal-instrumental sample. The tasks of this stage are mastering the skills to carry out verbal message, musical-performing show, to establish and maintain feedback in communication, to ensure the performing ensemble with co-performers school children, to read sheet, to transport, transform and simplify the texture of accompaniment (to combine the accompaniment with a solo part or choral score), to find the accompaniment to the melody of the school song.

The third stage, *creative-independent*, is oriented at ensuring the formation of a positive self-concept of future music teacher as a subject of concertmaster interpretation activity, formation of his readiness for monitoring the progress and intermediate results of the studied activities and creative independence in the work at pieces of music. The tasks of this stage are mastering the skills of self-evaluation and self-control, gaining the ability to the manifestations of independence in mastering the vocal-instrumental repertoire.

Literature

1. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Галина Микитівна Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
2. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : Навч. Посібник / Оксана Петрівна Рудницька. – К. : Інтерпроф, 2002. – 270 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / Михайло Миколайович Фіцула. – К. : Академвидав, 2003. – 528 с.

UDK : 372.878:373.5

A. Vil'chkovs'ka

ZOLTAN KODAY'S CHILDREN AND YOUTH MUSIC EDUCATION SYSTEM

The article considers the life and activities of the Hungarian composer Zoltan Kodaly and teacher, who developed by original innovative concept of musical education of children and youth. Music system of teaching students singing has considerable popularity in different countries of Western Europe and is widely used by music teachers in the educational establishments.

Key words: music, singing, students, teacher, school, music education.

СИСТЕМА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЗОЛТАНА КОДАЯ

У статті розглядається життєвий шлях та багатогранна діяльність відомого угорського композитора і педагога Золтана Кодая, який розробив оригінальну новаторську концепцію музичного виховання дітей та молоді. Методична система навчання школярів співу має значну популярність у різних країнах Західної Європи і широко застосовується вчителями музики у навчально-виховних закладах.

Ключові слова: музика, співи, учні, вчитель, школа, музичне виховання.

At the end of the twentieth century in the most European countries reforming school education started, which also included the modernization of aesthetic education of children and youth in most European music lessons determined priority sector of aesthetic education and development of creative abilities of students, which leads to the fact that music education is required as 'compulsory subject in the curriculum of secondary schools [2; 4; 5].

Therefore, in the reform of school much attention is paid to improving the system of musical education of schoolchildren, the key factors of which are further scientific and methodical study of education, updating the impact of national traditions of art, professional music teachers, greater use of innovative concepts foreign musical education of children and young people, with their obligatory adaptation to Ukrainian music education system [3]. In this regard, it is useful to consider the system of music education in schools Zoltan Koday, which enjoys great popularity in European countries.

The aim of the article is to analyze the system of pupils' music education by famous Hungarian teacher and musician Zoltan Koday and to show the feasibility of its applying at comprehensive schools of Ukraine.

Zoltan Koday's social activity (1882-1967) was multifaceted; he was a famous Hungarian composer, conductor, music ethnographer, linguist and teacher.

Since the 1920s Z.Koday paid more attention to the improvement of the existing system in Hungarian musical education of children and youth. According to his views comprehensive music education should be conducted with extensive use of folk songs that promote not only forming aesthetic feelings and rally the masses around advanced, democratic ideals.

Research activities of Z.Koday gave impetus to the creation of innovative musical and pedagogical concepts, which included most effective methods and techniques of musical education of future generations. The primary task of the system of musical education is considered as the development of creative potential of children and youth with special attention paid to work on developing their musical ear while stimulating creativity through music and folk songs.

Z. Koday believed that children's music education should start at preschool age. Since the early 1950s Z.Koday and his students worked actively to improve the national system of music education in schools. To achieve this he publishes collections of musical exercises in the preface to which he justifies the method of "relational Solmization." Z. Koday detailed description of this method in the preface to the three volumes of his disciple E. Seine's work,

"Methodology of ear training and dictation," which was published in 1954. Methods of music writing and reading notes included only the application of special music schools. However Z. Kodaly believed that music teachers care about students developing an ear for music to take place and also in schools.

Z. Kodaly directly linked problems of musical education of preschool children and school children with a future democratic revival of Hungarian society and its culture.

System of musical education of Z. Kodaly received wide international acclaim and many times discussed at scientific conferences, symposia and workshops.

Summarizing musical and educational activities of Z. Kodaly one can say that his musical works for children are always linked to major educational problems. The main principle of his educational system was to conduct musical education of future generations based on national traditions and classical art. This idea was accompanied by music and all his educational and social activities.

Zoltan Kodaly's innovative concept is very popular around the world and is widely used in educational institutions. In his opinion, the comprehensive musical education of children and youth should be performed with extensive use of folk songs that educate the younger generation on people's democratic traditions. Method of implementation of this concept is seen in the system of scientific and methodological training of future music teachers, primary school teachers and preschools in music Academy (conservatory) and pedagogical universities.

Literature

- 1.Козир А.В. Професійна майстерність учителів музики: Теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти. Монографія / О.В.Козир – К., 2008. - 378 с.
- 2.Масол Л.М. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій / Л.М.Масол // Мистецтво та освіта.- 2001. - № 1. – С. 2-5.
- 3.Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / за ред., передмова і післямова Н.Г.Ничкало – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
- 4.Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М.Падалка – К. : Освіта України, 2008. – 272 с.
- 5.Ростовський О.Я. Музична педагогіка / О.Я.Ростовський – Ніжин, 2008. – 191 с.
- 6.Jankowski W., Kodajowska idea "szkol spewajacych" jako zagadnienie ogolnego ksztalcenia i wychowania // ISME - 1997. - nr. 4.- s. 8 – 11.
- 7.Kodaly Z., Tricina Hugarica, Budapest, 1965.- 175 s.

UDK : 373

O. Kurok, N. Lisnevs'ka

PRESCHOOL CHILDREN PHYSICAL ACTIVITY AS A NECESSARY COMPONENT OF HEALTH-PRESERVING ENVIRONMENT IN PRE-SCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The importance of balanced physical activity of pre-school children as a part of health-preserving environment in pre-school educational institution is considered and analyzed in the article. The number of work forms for improving preschool children physical activity is suggested.

Key words: health, health-preserving environment, physical activity.

О. І. Курок, Н. В. Лісневська

**РУХОВА АКТИВНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НЕОБХІДНА
СКЛАДОВА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА В ДНЗ**

У статті розглядається та аналізується важливість для здоров'я дітей дошкільного віку оптимальної рухової активності як складової оздоровчо-діяльнісного компоненту здоров'язберігаючого середовища в ДНЗ. Пропонується перелік форм роботи щодо підвищення рухової активності дошкільників в умовах ДНЗ.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язберігаюче середовище, рухова активність.

At the beginning of 21st century the problem of human health is presented for the state as one of the most urgent and needs serious attention to be solved. Regarding this, there is a need for a special, health-keeping, environment in kindergarten, the purpose of which would be to develop, preserve and promote health of preschool children.

Analysis of recent research and publications. The need for the creation of healthy environments in preschool education is grounded in research both Russian (T.Ovchynnikova, V.Usakov) and Ukrainian (O.Bohinich, N.Denysenko, K.Krutiy, L.Lohvytska) scientists. Outline of the components of healthy environments in kindergarten are given in work of N.Denysenko, K.Krutiy, T.Ovchynnikova. The importance of optimal motor activity for preschool children health is noted in the writings of many teachers: O.Bohinich, E.Vil'chkovs'ka, M.Runova and others.

The aim of the article is to determine the effect of movement activity on the preservation and promotion of health of preschool children as a part of health-activity component of healthy environment in PEI.

The objective of the article is to analyze the problems in the science and practice, to determine the place and role of motor activity of preschool children in the creation of healthy environments in PEI.

The main material presenting. Preschool age is reasonably considered as a period of forming a child, when his skills develop most intensively, moral characters are fostering, mental and physical development is in the active process, the base of health is founding. The problem of movement activity at present has become particularly relevant, because children have lack of movements in their life, spend a lot of time watching television or sitting before computers, they are not able to play outdoor and sports games with their peers. As a result, there arise problems in health: children often suffer from colds and chronic illnesses, the recovery period lasts for a long time because the immune system is weak, there are violations of posture, and diseases of the eye, nervous system, physical development are getting much worse. It should be noted that modern children are often in a state between health and disease.

Analysis of scientific literature showed that teachers identified psychological and pedagogical factors that negatively impact on the health of preschool children, to which should be added, in our opinion, lack of motor activity of preschoolers, the value of which for the formation of children's health can not be overemphasized. Among many factors that affect the health and efficiency of the child's body an important place is occupied by physical activity, which is a

natural need for movement, and satisfaction of which is a necessary condition for comprehensive development of the child [1].

Meanwhile preschoolers attending kindergarten are the most vulnerable to disease (Yu.Yevstyhnyeyeva, A.Kalmykova, N.Tkachova, and H.Yurko), so they need a special health-keeping-environment to be created in PEI helping to preserve and strengthen children's physical, mental, social and spiritual health, expands and improves health knowledge, skills and abilities. It also promotes their implementation in their own life, provides them with valuable attitude to their own health and the health of others, motivation to save it. Healthy environment also provides optimal conditions for physical activity. It should be noted that the optimal physical activity of preschool children is an integral part of healthy environment, which is so necessary for children of this age group because it has a positive impact not only on their physical and mental development, but also on a state of health.

Conclusion. The deterioration of physical and mental health of children attending kindergarten, mental illness, extended process of recovery from colds and chronic diseases, etc., requires from kindergarten educators creating healthy environment. In this environment, children not only acquire the necessary health knowledge and skills, but it also provides the conditions for optimum movement performance of preschool children. After all, it promotes forming, preserving and strengthening their health, improves physical development, the nervous, cardiovascular, respiratory and digestive systems, muscle and skeleton system, and also satisfies the needs of children in natural movements, and improves their mood.

Literature

1. Богініч О. Оздоровчу ідеологію – в життя малят / О. Богініч // Дошкільне виховання. – 2006. – № 7. – С. 7-9.
2. Богініч О. Л. Природа та рух. Посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / О. Л. Богініч, Г. В. Беленька / Під заг. ред. С. Чередниченко. – К. : Кобза, 2003. – 192 с.
3. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посібник / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-е вид., перероб. та доп. – Суми : ВТД "Університет книг", 2004. – 428 с.
4. Волобуева Л. Ранний и дошкольный возраст : вопросы нравственного воспитания в педагогических концепциях И. А. Сикорского и В. М. Бехтерева / Л. Волобуева, Е. Авилова // Дошкольное воспитание. – 2007. – № 3. – С. 88-92.
5. Денисенко Н. Через рух – до здоров'я дітей : Навчально-методичний посібник / Н. Денисенко, О. Аксьонова. – Тернопіль : Мандрівець, 2010 – 88 с.
6. Левінець Н. Характеристика шляхів оптимізації рухової активності дітей старшого дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу – http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv.
7. Лісневська Н. В. Використання тренажерів і тренажерних пристроїв у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку з метою їх оздоровлення / Н. В. Лісневська // Вісник Інституту розвитку дитини. Випуск 20. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ : Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2012. – С. 89-93.
8. Лісневська Н. В. Дитячий туризм у системі оздоровлення дітей дошкільного віку /

Н. В. Лісневська // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Випуск 16. / Н. В. Лісневська. – Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. – С. 157-161.

9. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку : посіб. для працівників дошкільних закладів, викладачів і студентів педвузів і коледжів: пер.з рос. мови / М. О. Рунова. – Х. : Ранок, 2007. – 192 с.

10. Рунова М. Характеристика модели оптимального двигательного режима / М. Рунова // Дошкольное воспитание. – 1999. – № 12. – С. 38-42.

11. Чупаха И. В. Научно-методическая работа педагогов по здоровьесберегающим технологиям в комплексе "Детский сад – начальная школа – Дисс... канд. пед. наук : 13.00.01 – Общая педагогика, история педагогики и образования / И. В. Чупаха. – Карачаевск, 2002. – 173 с.

UDK : 372.38(045)

Yu. Demydova

CONSTRUCTION MATERIAL AS THE MEANS OF COGNITIVE DEVELOPMENT OF PRESCHOOLER'S PERSONALITY

The article considers the problem of cognitive and intellectual development of the preschool children personality. The author analyzes the problem issues of the researched direction and reveals the importance of constructive activity in forming cognitive independence of preschoolers.

The article gives the analysis of data on the problem of research of intellectual development of personality (A.Zaporozhets'), the development of child experimentation as a special form of research activity (D. Hodovikova, S. Novosyelova, M.Podyakov), forming cognitive sphere of preschool children (L. Vengher, O. Kononko, O. Proskura and others) and the guidance of the constructive activity of children (L. Paramonova, Z.Lyshtvan and others).

Key words: constructive activities, building material, cognitive independence, preschoolers.

Ю. О. Демидова

БУДІВЕЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

У статті розглядається проблема пізнавального та інтелектуального розвитку особистості дітей дошкільного віку. Автор аналізує проблемні питання означеного напрямку, а також розкриває значення конструктивної діяльності у формування пізнавальної самостійності дошкільників. У публікації наведено аналіз наявних в науковій літературі даних з проблеми дослідження розумового розвитку особистості, розвитку дитячого експериментування як особливої форми пошукової діяльності, формування пізнавальної сфери дошкільників та керівництва конструктивною діяльністю дітей.

Ключові слова: конструктивна діяльність, будівельний матеріал, пізнавальна самостійність, дошкільники.

The article considers the problem of cognitive and intellectual development of the personality of preschool children. The author analyzes the problem issues of the researched direction and reveals the importance of constructive activity in forming cognitive independence

of preschoolers.

The article gives the analysis of data on the problem of research of intellectual development of personality (A.Zaporozhets'), the development of child experimentation as a special form of research activity (D. Hodovikova, S. Novosyelova, M.Podyakov), forming cognitive sphere of preschool children (L. Vengher, O. Kononko, O. Proskura and others) and the guidance of the constructive activity of children (L. Paramonova, Z.Lyshtvan and others).

As a result of the objective analysis of a number of scientific researches, it was found that elder preschoolers are characterized by the following features: stiffness of thinking and desire to think according to the ready schemes, receive instructions; dependence on an adult when the first difficulties appear; the inability to use the existing experience in new situations.

The article substantiates the advantages of using building material in the development of cognitive sphere of preschool child, provides examples of methods and techniques of leadership in constructive activities: stimulation, promotion, urging to "restructure" the known methods of action, searching for new combinations, etc.

The description of experiment, during which it was important not only to form the cognitive independence in children of the sixth year of life, but also to develop of constructive activities (knowledge, skills and habits), is presented in the article. Component structure of cognitive independence contributed to the experimental work in three stages. At the first stage, there was held the forming the emotional-motivational component was held as the success of any activity depends on the motivation of the child. The topics and content of the lessons were developed taking into account the acquired skills which allowed achieving the desired result.

The second stage involved forming skills in designing and knowledge about the diversity and characteristics of the materials, the mastery of basic techniques of construction. The topics and aims of the lessons were more complex and provided the opportunity, mainly, to form a cognitive-semantic component.

The third stage included creating special conditions for the manifestation of strong-willed efforts in overcoming difficulties and implementation of self-analyses. To achieve this, in the process of activity such forms of organization were used, which gave children the opportunity to show inter- and self-esteem, inter- and self-control, both procedural and cognitive independence. And it was that which determined the formation of activity-converting component and cognitive independence in general.

The result of carried research was that the children have learned to find the most rational sequence of actions, which corresponds to the features of the constructed object, consciously choose materials of the appropriate size and shape.

Literature

1. Кононко О. Л. Самостійність як чинник становлення моральної позиції в дошкільному дитинстві [Текст] / О.Л. Кононко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С.12-13
2. Ладивір С. Пізнавальний розвиток: пошук ефективних шляхів [Текст] / С. Ладивір // Дошкільне виховання. – 2002. – №10. – С. 4-7

3. Парамонова Л. А. Теория и методика конструирования творческого конструирования в детском саду : учеб. пособие [Текст] / Л.А. Парамонова. – М. : Академия, 2002. – 192 с.

4. Поддьяков А. Н. Мышление дошкольников в процессе экспериментирования со сложными объектами [Текст] / А.Н. Поддьяков // Вопросы психологии. – 1996. - №4. – С. 14 – 24.

UDK : 378

H. Butsan, A. Samoylenko

ON IMPROVING EDUCATION QUALITY AT THE UNIVERSITIES

The article deals with the further detailed development of the new methodology of subject teaching, which was successfully tested in some leading Ukrainian universities in English included. The developed and realized model of the foreign students' involvement into studying at Ukrainian universities, the efficient participation of scientific researchers of the National Academy of Sciences in this process and the increase in the number of scientific, teaching and methodical publications in English are outlined in the article. The modern methods of marketing research have been used in the analysis of these problems.

Key words: marketing, students, methods of teaching, scientific researchers of the National Academy of Sciences, lecturers of universities, development of a methodology.

Г. П. Буцан, А. М. Самойленко

ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

Стаття присвячена подальшій детальній розробці нової методики викладання предмета, в тому числі англійською мовою, в провідних українських університетах; розробці та впровадженню моделі залучення іноземних студентів до навчання в українських університетах; ефективній участі в цьому процесі наукових співробітників Національної академії наук України (НАНУ); і відповідному розвитку видання науково-навчальної та наукової літератури англійською мовою.

Ключові слова: маркетинг, студенти, методика навчання, наукові співробітники НАНУ, викладачі університетів, розвиток методики.

Literature

1. Butsan G.P. Introduction to Probability Theory / Butsan G.P. – К. : Akadempriodyka, 2012. – 249 p.

2. Butsan G.P. Introduction to numerical methods. Part I / Butsan G.P., Markovskyy A.P., Mukhin V.Ye., Yasinsky V.V. – К. : Politekhnic, 2007. – 136 p.

3. Butsan G.P. Introduction to numerical methods. Part II / Butsan G.P., Markovskyy A.P., Mukhin V.Ye., Yasinsky V.V. – К. : Politekhnic, 2007. – 144 p.

4. Буцан Г.П. Щодо підвищення якості та збільшення обсягу освітніх послуг для іноземних студентів / Буцан Г.П. , Самойленко А.М. – Вісник Національної академії наук України № 4. 2014. с. 40 – 47. – К. : Видавничий дім "Академперіодика" НАН України.

5. Гихман И.И. Введение в теорию случайных процессов / И.И. Гихман., А.В. Скороход – М. : Наука, 1965. – 656 с.

6. Гнеденко Б.В. Курс теории вероятностей / Б.В. Гнеденко. – М. : Наука, 1988. – 650 с.

7. Ільченко О.М. Англійська для науковців. Семантика. Прагматика. Переклад / О.М. Єльченко – К. : Наукова думка. 2010. – 260 с.
8. Кочерга О.І. Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови (фізика та споріднені науки) в 2х томах / О.І. Кочерга, Є.В. Мейнарович – Вінниця : Нова книга. 2010. – 2940 с.
9. Мейнарович Є.В. Англійсько-український словник. Математика та кібернетика / Є.В. Мейнарович, М.І. Кратко – К. : Перун. 2010. – 568 с.
10. Samoilenko A.M. Differential Equations / Samoilenko A.M., Perestiuk N.A., Parasiuk I.O. – Alma-Aty.: University of Kazakhstan Pub. 2012. – 460 p.

UDK : 378

M. Rosnovs'ky, M. Lohinov

**PROBLEMS OF ENERGY AND RESOURCES PRESERVING IN THE
AGRICULTURAL COMPLEX: PEDAGOGICAL ASPECT**

The article outlines the problems of energy and resources preserving in the agricultural complex previously studied only from the technical and economy points of view, but the pedagogical aspect of this important problem for Ukrainian nation has never been taken into account.

Experiment conducted among students of vocational schools proved that future workers of agricultural complex have poor knowledge on energy and resources preserving. Considering such results, recommendations to pay more attention to the training of future engineers-teachers who will be engaged in teaching personnel for working in in the country are suggested.

The analysis of qualifying characteristics and content of the separate subjects for teaching machine operators proved the lack of attention to the issues of energy and resources preserving in the agricultural production field.

According to the authors, training future qualified workers the fundamentals of energy efficiency in the agriculture will promote the successful solution of the energy and resources preserving problems.

Key words: the problems of energy and resources preserving in Ukraine, training personnel for working in the country, the pedagogical aspects of the task, the analyses of curricula and programs of teaching the future machine operators.

М. Г. Росновський., М. І. Логінов

**ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГО- ТА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В ГАЛУЗІ АПК:
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

В статті акцентується увага на тому, що до цього часу багато дослідників питання енерго- та ресурсозбереження в галузі АПК розглядали в техніко-економічній площині, але практично не брали до уваги педагогічного аспекту цієї важливої для України народногосподарської проблеми.

Проведений серед учнів ПТНЗ експеримент показав, що майбутні робітники сільськогосподарського виробництва мають недостатні знання з питань енерго-та ресурсозбереження в АПК. Виходячи з цього, рекомендується більше уваги приділяти підготовці майбутніх інженерів-педагогів, які згодом будуть брати участь в підготовці робітничих кадрів для села.

Аналіз кваліфікаційної характеристики та змісту окремих спеціальних предметів

підготовки майбутніх механізаторських кадрів засвідчив про недостатню увагу до питань енерго-та ресурсозбереження в галузі сільськогосподарського виробництва.

На думку авторів, успішному вирішенню проблеми енерго-та ресурсозбереження буде сприяти навчання майбутніх кваліфікованих робітників основам енергоефективності в галузі АПК.

Ключові слова: проблема енерго- та ресурсозбереження на Україні, підготовка робітничих кадрів для села, педагогічні проблеми поставленого завдання, аналіз планів і програм підготовки майбутніх механізаторів.

Literature

1. Закон України "Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки" // Газ. "Голос України", №190 (4940) від 12.10.2010 р.
2. Базові стандарти IFOAM для органічного виробництва та переробки (IFOAM Basic Standarts. – IBC) ухвалені Генеральною Асамблеєю IFOAM Вікторія, Канада, серпень 2002. – К., 2004. – 67 с.
3. Росновський М.Г. Актуальні питання енергозбереження в галузі рослинництва України. / Росновський М.Г., Самусь Т.В. // матеріали міжнар. наук.-техн. конф. ["Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій"], (Тернопіль, 19–21 травн. 2010 р.) Терноп. нац. тех. ун-т ім. І.Пулюя.–Т., 2010.–614 с.
4. Тимирязев К.А. Избранные сочинения. Т.3 [Текст] / К. А. Тимирязев. - М. : Гос. изд-во с/х-ной лит-ры, 1949. - 643с.
5. Цивенкова Н.М. Альтернативні джерела енергії: чи врятують вони Україну від енергетичної залежності та екологічної катастрофи? / Н.М. Цивенкова, О.О. Самилін // Новини агротехніки. – 2009. – № 1. – С. 22-25.
6. Евпланов А. Ветроэнергетика за рубежом и в России / А. Евпланов // Техника и оборудование для села . – 2008 . – N 11 . – С. 30-31 .
7. Батышев С.Я. Требования к подготовке рабочих широкого профиля и рабочих высокой квалификации. / Батышев С.Я. // Профессиональная педагогика : Учеб. для студ., обучающихся по пед. спец. и направл. – 2-е изд., перераб. и дополн.- М. : Ассоциация "Профессиональное образование, 1999. – С. 37-39.
8. Державний стандарт професійно-технічної освіти. ДСПТО 8331.2.01.0000, – 2007, С.2-3.

CONTENTS

Mishchyk L.I., Nikolayenko S.I. SOCIAL PEDAGOGUE'S SOCIAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITIES PECULIARITIES IN THE CONDITIONS OF THE TERRITORIAL CENTER	5
Dolzenko A.I. MENTAL RETARDATION IN THE CONTEXT OF THE PROBLEMS OF SOCIALIZATION AND SOCIAL AND LABOUR ADAPTATION.....	7
Nakonechna O.V. CONCEPT OF FUTURE SOCIAL WORKERS READINESS FOR ART THERAPY IN THE WORK WITH ADOLESCENTS.....	8
Bagalika T.M. INNOVATIVE METHODS FOR FORMING THE PROFESSIONAL AND QUALIFYING COMPETENCIES IN THE SYSTEM OF LIFELONG EDUCATION.....	10
Zinchenko N.A., Zinchenko O.V. PECULIARITIES OF FORMING THE PEDAGOGICAL QUALITIES OF INTENDING TEACHERS	11
Ivanova Yu. N. WAYS OF IMPROVING TEACHING PRACTICE IN THE SCIENTIFIC LITERATURE	13
Mazurenok M. V. UKRAINIAN STUDENTHOOD IN THE CONTEXT OF THE SOCIAL-ECONOMIC POLICY OF THE SOVIET GOVERNMENT IN THE 1920S.....	19
Kurtas' O. V. FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL EDUCATION: GENESIS OF THE PROBLEM.....	22
Fabrychna Ya. H. TRANSLATION PROFICIENCY LANGUAGE PORTFOLIO FOR INTENDING FOREIGN LANGUAGES TEACHERS	24
Mareyev D.A. ELECTRONIC MANUAL ON DIALECTOLOGY AS AN ELEMENT OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT.....	27
Bobrysheva N.M. INTENDING MARITIME OFFICERS READINESS FOR PROFESSIONAL WORK IN THE MULTICULTURAL ENVIRONMENT: E-LEARNING COURSE.....	29
Zinchenko V. P., Sherudylo A. V. STRUCTURE AND EVALUATION CRITERIA OF INTENDING TEACHERS READINESS TO WORK IN SUMMER CAMPS	31
Borisenko N.A. SYSTEMIC AND ACTIVITY APPROACHES TO THE VOCATIONAL TRAINING OF THE INTENDING TECHNOLOGY TEACHERS	33
Zinchenko A. V. INTENDING TECHNOLOGY TEACHERS READINESS TO COMMON WITH VOCATIONAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS PUPILS CAREER GUIDANCE ASSESSING.....	35
Zenchenko T.F. COMPETENCE APPROACH AS THE BASIS OF THE INTENDING PRIMARY SCHOOL TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT	37
Petrenko M.B. METHODOLOGY OF THE INTENDING MUSIC ART TEACHERS CONCERTMASTER INTERPRETATION SKILLS FORMING	39

Vil'chkovs'ka A. E. ZOLTAN KODAY'S CHILDREN AND YOUTH MUSIC EDUCATION SYSTEM.....	41
Kurok O. I., Lisnevs'ka N. V. PRESCHOOL CHILDREN PHYSICAL ACTIVITY AS THE NECESSARY COMPONENT OF THE HEALTH PROMOTION ENVIRONMENT IN THE PRESCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT.....	43
Demidova Yu.O. CONSTRUCTION STAFF AS THE MEANS OF THE PRESCHOOLER'S PERSONALITY COGNITIVE DEVELOPMENT	46
Butsan H.P., Samoylenko A.M. ON THE UNIVERSITY TRAINING QUALITY IMPROVEMENT	48
Rosnovs'ky M.H., Lohinov M.I. PROBLEMS OF ENERGY AND RESOURCES SAVING IN THE AGROINDUSTRIAL COMPLEX: PEDAGOGICAL ASPECT.....	49

ЗМІСТ

Міщик Л.І., Ніколаєнко С.І. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ.....	5
Долженко А. І. РОЗУМОВА ВІДСТАЛІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛІЗАЦІЇ І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ АДАПТАЦІЇ.....	7
Наконечна О. В. ПОНЯТТЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ	8
Багаліка Т. М. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КВАЛІФІКАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	10
Зінченко Н.А., Зінченко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ.....	11
Іванова Ю.М. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	13
Мазуренок М.В. УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В 1920-Х РР.	19
Куртась О. В. ІНШОМОВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ГЕНЕЗИС ПРОБЛЕМИ	22
Фабрична Я. Г. МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ З ПЕРЕКЛАДУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	24
Марєєв Д.А. ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК З ДІАЛЕКТОЛОГІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	27
Бобрішева Н.М. МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ СПЕЦКУРС "ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МОРСЬКИХ ОФІЦЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ"	29
Зінченко В.П., Шерудило А.В. СТРУКТУРА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ	31
Борисенко Н. А. СИСТЕМНИЙ І ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	33
Зінченко А.В. ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СПІЛЬНО З ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ	35
Зенченко Т. Ф. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ПОЧАТКІВЦЯ.....	37
Петренко М.Б. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО	

МИСТЕЦТВА.....	39
Вільчовська А.Е. СИСТЕМА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЗОЛТАНА КОДАЯ	41
Курок О І., Лісневська Н В. РУХОВА АКТИВНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА В ДНЗ.....	43
Демидова Ю.О. БУДІВЕЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА.....	46
Буцан Г.П , Самойленко А.М. ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ.....	48
Росновський М.Г., Логінов М.І. ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГО- ТА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В ГАЛУЗІ АПК: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	49

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Багаліка Т. М. – доцент спеціальної кафедри № 4 Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, здобувач;

Бобришева Н. М. – аспірантка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту Херсонського державного університету;

Борисенко Н. А. – аспірантка кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Буцан Г. П. – доктор фізико-математичних наук, професор, заступник директора Міжнародного математичного центру НАН України;

Вільчковська А. Е. – ад'юнкт, кандидат педагогічних наук, Університет ім. Яна Кохановського м. Кельце, Філія в м. Петрков-Трибунальський, Польща;

Демидова Ю. О. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету;

Долженко А. І. – доктор педагогічних наук, завідувач Севастопольської психолого-медико-педагогічної консультації;

Зенченко Т. Ф. – аспірантка кафедри теорії і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Зінченко А. В. – асистент кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Зінченко В. П. – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Зінченко Н. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Зінченко О. В. – магістр психології, молодший науковий співробітник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Іванова Ю. М. – аспірантка Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Курок О. І. – доктор історичних наук, кандидат педагогічних наук, професор, ректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Куртась О. В. – викладач кафедри інформаційно-комунікаційних технологій Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Лісневська Н. В. – асистент кафедри теорії і методики дошкільної педагогіки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Логінов М. І. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Мазуренок М. В. – аспірантка Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (м. Хмельницький);

Марєєв Д. А. – асистент кафедри загального мовознавства та української філології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Міщик Л. І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Наконечна О. В. – аспірантка кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Ніколаєнко С. І. – аспірантка кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Петренко М. Б. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики музичного виховання, співів та хорового диригування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Росновський М. Г. – кандидат сільсько-господарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Самойленко А. М. – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту математики НАН України;

Фабрична Я. Г. – аспірантка кафедри методики викладання іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету;

Шерудило А. В. – аспірант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

